

Kuntalehti

1 / 26

Tammikuun
valitut

Kuka on
pykäläpeikko

A portrait of a middle-aged man with short brown hair and black-rimmed glasses. He is wearing a dark navy blue suit jacket over a white dress shirt and a dark tie with small white polka dots. He is smiling slightly and looking directly at the camera. The background is a blurred indoor setting with a blue-toned wall and a framed picture.

**Pääkaupungin
pormestari**

Kuntien ilmastotavoitteet törmäävät latausinfraan puutteellisuuteen

Liikenteen sähköistyminen etenee nopeasti, mutta erityisesti kuntien huolto- ja logistiikkaliikenteessä kehitystä jarruttaa toimivan latausinfraan puute. Kyse ei ole tavoitteiden puutteesta, vaan siitä, kuinka nopeasti käyttökelpoinen infrastruktuuri saadaan käyttöön. EV Mobile on kehittänyt ratkaisun tähän haasteeseen.

Liikenteen sähköistyminen etenee Suomessa ripeästi myös tilastojen valossa. Viime vuonna jo noin 30 prosenttia uusista henkilöautoista oli täyssähköisiä, ja osuuden ennustetaan kasvavan edelleen. Kehitystä ohjaavat markkinoiden lisäksi EU-sääntely ja kansallinen lainsäädäntö, jotka velvoittavat kuntia siirtymään kiihtyvällä aikataululla vähäpäästöiseen kalustoon. Samaan aikaan yhä useampi kunta kohtaa saman haasteen. Ajoneuvot sähköistyvät, mutta latausinfrastruktuuri ei pysy mukana. Liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttaminen on yhä selvemmin kiinni siitä, kuinka nopeasti hyötyliikenteen ja raskaan kaluston latausinfrastruktuuri saadaan käyttöön.

Hyötyliikenne ja raskas kalusto vaativat nopeaa latausta

Kuntien oma huolto- ja palveluliikenne, jakelukuljetukset sekä kaupunkien arjen logistiikka edellyttävät nopeaa ja ennakoitavaa latausta. Nykyinen julkinen latausverkosto on kuitenkin rakennettu pääosin henkilöautoja varten. Hitaat latauspisteet eivät vastaa hyötyliikenteen tarpeisiin, eikä suurteholatausta, eli pikalatausta, ole saatavilla siellä, missä kaluston tosiasiallinen lataustarve on. Tilannetta vaikeuttaa sähköverkon kapasiteetti. Suurteholataus vaatii usein sähköliittymien vahvistamista, joiden toteutusajat voivat venyä useisiin vuosiin sekä kasvattaa budjetin saavuttamattomiin. Perinteisiin sähköverkon vahvistuksiin perustuvat ratkaisut eivät vastaa liikenteelle asetettujen päästövähennystavoitteiden aikatauluja.

Lainsäädäntö kiristää aikataulua EU:n puhtaita ajoneuvoja koskeva sääntely sekä latauspistelaki edellyttävät, että kunnissa huolehditaan latausmahdollisuuksien toteuttamisesta siellä, missä ajoneuvot käytännössä liikkuvat ja pysäköivät. Ilmastolain tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä tekee kunnista keskeisiä toimijoita liikenteen päästövähennysten toteuttamisessa. Ilman toimivaa latausinfraa sähköisen kaluston käyttö ja sähköistymisen laajentaminen jäävät kuitenkin vajaaksi.

Akkuvarmennettu suurteholataus ohittaa pullonkaulan

Suomalainen EV Mobile on kehittänyt ratkaisun, joka vastaa latausinfraan keskeiseen pullonkaulaan. Yrityksen siirrettävät, akuilla varustetut suurteholatausasemat mahdollistavat pikalatauksen myös pienjänniteverkosta, joka on saatavilla valtaosassa kuntakiinteistöistä. Latausaseman asentaminen ei edellytä raskaita kaivuutöitä, sähköverkon vahvistamista tai pitkiä lupaprosesseja. Käytännössä latausasema voidaan tuoda esimerkiksi kunnantalon, uimahallin tai muun julkisen rakennuksen pysäköintialueelle, ja se on valmiina käyttöön. Tällöin latausasema täyttää latauspistelain vaatimukset ja palvelee samalla sähköistyvää huolto-, logistiikka- ja asiointiliikennettä. ”Liikenteen sähköistymisen suurin jarru ei ole ajoneuvot, vaan latausinfraan puute. Kun suurteholataus voidaan tuoda sinne, missä kalusto on, sähköistyminen nopeutuu

merkittävästi”, sanoo EV Mobilen toimitusjohtaja Perttu Hillman.

Kevyt malli kunnille

Palvelupohjainen toteutus ei sido kuntaa investoimaan omaan latausverkkoon. Akkupuskuroidut latausasemat tukevat samalla sähköverkkoa tasoittamalla kuormitusta ja toimimalla hajautettuina energiavarastoina. Ratkaisuja pilotoidaan jo useissa kunnissa osana kaupunkilogistiikkaa, sote-kiinteistöjä ja pysäköintialueita. Akkuvarmennettu suurteholataus tarjoaa kunnille mahdollisuuden edetä ilmastotavoitteissa ilman, että latausinfraan puutteet muodostuvat esteeksi.

EV Mobile

EV Mobile on suomalainen kasvuyritys, joka kehittää ja tuottaa joustavia latausratkaisuja sähköiselle liikenteelle ja työmaille.

Yrityksen ratkaisut perustuvat siirrettäviin, akuilla varustettuihin suurteholatausasemiin, jotka mahdollistavat pikalatauksen ilman raskaita infrakennustöitä tai sähköverkon vahvistamista. EV Mobile tarjoaa latauksen palveluna kunnille ja yrityksille.

Haluatko selvittää, miten ratkaisu toimisi **teidän kunnassanne?**

Jan Walldén
Sales Director

+358 50 4136625
jan.wallden@evmobile.fi

VERKOSSA

Kunnanjohtaja Katarina Helander.
Kuva: Hear Hear Media

Valtionosuusjärjestelmä kantelun kohteena

Pukkila ja Laukaa jättivät ensimmäisinä kuntina oikeuskanslerille kantelun peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän perustulainmukaisuudesta.

Pukkilan kunnanjohtaja **Katarina Helander** kuvaa nykytilannetta kestäättömäksi.

– Emme enää suostu olemaan passiivisia sivustakatsojia, kun valtio pakottaa leikkaamaan lastemme tulevaisuudesta menneisyyteen perustuvilla laskelmissa.

– Jos emme sano tätä nyt ääneen, petämme kuntalaisemme, Helander lisää Pukkilan kunnan tiedotteen mukaan.

Pukkila on reilun 1 700 asukkaan kunta Uudellamaalla.

Laukaa on Keski-Suomessa sijaitseva vajaan 19 000 asukkaan kunta.

Jouni Lampinen

Kuukauden luetuimmat

1. TYÖPAIKKAUUTISET
Tässä ovat Luumäen kunnanjohtajaksi hakeneiden nimet

2. UUTISET
Jari Tolonen ei halua tehdä töitä Kajaanin kaupunginjohtajana talven jälkeen – ”Alkaa apina tipahtaa hartioilta, tai norsun puolikas”

3. TYÖPAIKKAUUTISET
Päijät-Hämeen maakuntajohtajan paikkaa tavoittelee 14 uutta hakijaa

Jouni Lampinen

KUNTALEHTI 1/2026 Parempia päätöksiä tiedolla ja kohtaamisilla.

109. vuosikerta
ISSN 1236-0066
Aikakausmedian jäsen

JULKAISIJA
KL-Kustannus Oy

Postiosoite
Kuntatalo,
Toinen linja 14
00530 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA
Tiina Ojutkangas

TAITTO JA ULKOASU
KRUT, krut.fi

KANSI
Markus Sommers

Juttuvinkit, tiedotteet ja mielipiteet
toimitus@kuntalehti.fi

Onko jutussa virhe?
Lehti korjaa olennaiset asiavirheet viipymättä. Oikaisupyynnöt: toimitus@kuntalehti.fi

ILMOITUKSET
Mediakortti:
kuntalehti.fi/mediakortti
Työpaikkailmoitukset:
asiakaspalvelu@kuntalehti.fi

Mainosmyynti
Marianne Lohilahti
Puh. 040 708 6640
marianne.lohilahti@kuntalehti.fi

Inkeri Valtonen
Puh. 040 717 8614
inkeri.valtonen@dorimedia.fi

Painopaikka
PunaMusta Oy

TILAUKSET
kuntalehti.fi/tilaa
kuntalehti@atex.com
Puh. 03 4246 5375

Unelmieni kaupungista

Näyttelijä **Mari Perankoski** kertoo Viisi kysymystä -juttusarjassa itselleen tärkeistä paikoista. Kuten muillakin tähän sarjaan osallistuneilla, myös Perankoskella on monta tärkeää paikkaa elämässään: Helsinki, Lappeenranta ja Varkaus.

Hän kuvailee unelmiensa paikkaa tavalla, jolla toivoisi jokaisen puhuvan omasta kaupungistaan. ”Unelmieni paikka on jotain sellaista, missä muualta tullut nuori voisi kokea innoissaan uutta kaupunkikulttuuria kuten koin aikoinaan itsekkin Helsingissä. Unelmieni kaupungissa metsä ja ulkoilumaastot olisivat lähellä niin, että kotiovelta pääsisi suoraan juoksemaan tai hiihtämään.”

Vuoden ensimmäinen Kuntalehden numero kertoo tarinoita eri puolilta Suomea. Helsingistä kerrotaan useammassakin jutussa. Yksi kertojista on **Daniel Sazonov**, joka Suomen pääkaupungin pormestarina on näköalapaikalla kehittäessään rakasta kotikaupunkiaan.

Kuntalehti aloittaa tässä lehdessä uuden sarjan. Armoitettu sanankäyttäjä, toimittaja ja juristi **Ari Mölsä** tarkastelee Pykäläpeikko-nimisessä juttusarjassa kuntien ympärille rakennettua normiryteikköä. Se tutkii kuntia juristin silmälänsien läpi – joskin ne rillit ovat tahallaan vähän vinossa.

Hyviä lukuhetkiä.
Pidetään yhteyttä.

Tiina Ojut

Tiina Ojutkangas
Päätoimittaja

/KUNTALEHTI

Mari Perankoski viihtyy Lappeenrannassa, jonka kirjastossa voi tavata vaikkapa oman puolison, muusikko Jouni Hynysen ja Lappeenrannan kaupunginjohtajan Tuomo Sallisen.

Kuva: Timo Seppäläinen

Sisällys

6 Työntekijöitä kuormittavat tekijät pöydälle

NÄKÖKULMA

8 Rauhattomuuden ajassa avautuu tilaa rakentaa tulevaisuutta

10 Töitä ja valintoja

KOLUMNI

11 Kuppilat kunniaan

12 Uutiset

PÄÄKIRJOITUS

14 Hyvä ilmapiiri vaatii yhteistä työtä

15 Tulosta syntyy, kun on hyvä olla

20 Helsingiläisillä oltava tunne hyvästä arjesta

26 Onko puhdas vesi ikuinen onni?

KUNTAJOHTAJAN BLOGI

31 Yhteisellä suunnalla kohti elinvoimaa

32 Kirja on yhä oppimateriaalien ykkönen

KUNTALEHTI KYSY

37 Mitkä ovat kuntasi vahvuudet?

38 Mielipiteet

42 Koripalloilija ei pelaa pelejä politiikassa

PÄÄTTÄVÄT ELIMET

47 Kaupunginjohtaja Homeliuksen vaikea mediasuhde

PYKÄLÄPEIKKO TUTKII

48 Hiljainen tieto

49 Pykäläpeikon isä Ari Mölsä: Lailla tätä maata hallitaan, mutta millä lailla?

ESITTELYSSÄ

50 Kaupunginjohtaja kuin rokkitähti

VIISI KYSYMYSTÄ

54 "Elämässäni on kolme tärkeää kaupunkia"

56 Ampumahiihto on Kontiolahdella kaikkien yhteinen juttu

LAKIPALSTA

59 Minne viranomaispostit menevät jatkossa?

Shawn Huff tunnetaan koripalloilijana. Nyt hän on Helsingin apulaispormesteri. Kuva: Jouni Lampinen

Ding Ma aloittaa Savonlinnan kaupunginjohtajana maaliskuussa. Kuva: Timo Seppäläinen

56 Kontiolahti, Pohjois-Karjala ja koko Suomi tarvitsevat kansainvälisiä suurtahtumia

Kontiolahden kunnanjohtaja Jari Tuononen Kuntalehdessä.

On huomioitava työkykyasioihin kytkeytyvä potentiaali, jota ei pystytä hyödyntämään ilman dataa, tietoa ja tahtoa, sanoo Kevan asiakkuus- ja työkykyjohtaja Mikko Kenni. Kuva: Keva

MIELENTERVEYS

■ Masennus- ja ahdistuneisuushäiriöt ovat keskeisimpiä sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden taustalla.

■ Erityisesti nuorten julkisen alan ammattilaisten mielenterveysongelmat ovat kasvaneet viimeisen 7–8 vuoden aikana.

■ Työikäisistä noin 15–20 prosentilla on vuosittain hoitoa vaativa mielenterveyden ongelma.

Lähde: Keva

Työntekijöitä kuormittavat tekijät pöydälle

Työkyvyttömyyden aiheuttamia kustannuksia voidaan vähentää työkykyjohtamisen ollessa osana strategiaa. Lisäksi on hyvä olla ennakoivia toimintamalleja ja riittävästi osaamista.

Teksti Jouni Lampinen

Työssä jaksamiseen ja työssä jatkamiseen halutaan panostaa aikaisempaa enemmän kunnissa ja kaupungeissa, arvioi Kevan asiakkuus- ja työkykyjohtaja **Mikko Kenni**.

– Meillä on hyviä esimerkkejä kuntapuolelta, hyvinvointialueilta sekä valtiolta. Julkinen ala on vahvasti työvoimaintensiivinen. Budjeteista 40–50 prosenttia on henkilöstökuluja. Tämä lisää työkykyasioiden merkitystä julkisella alalla.

Vuonna 2024 työkyvyttömyydestä aiheutui kunta-alan työnantajille noin 700 miljoonan euron suorat kustannukset.

Työkykyasioihin panostaminen on myös kannattanut ja hyvillä teoilla on saatu aikaan merkittäviä kustannusvaikutuksia, hän jatkaa.

Voimaa taukojumpasta

Hyvistä esimerkkitapauksista Mikko Kenni nostaa esiin Helsingin omistaman energiayhtiö Helenin ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen työkykyasioiden kehityksen.

Helenin henkilöstön sairauspoisaolot vähenivät muun muassa taukojumpin avulla verrattaessa viime vuotta sitä edelliseen.

– Tuki- ja liikuntaelinsairauksiin liittyvissä poissaoloissa tapahtui 70 prosentin verran laskua.

– Kanta-Hämeen kotihoidossa saatiin sairauspoisaolot laskuun systemaattisella työkykyjohtamisella. Sairauspoisaolot ovat vähentyneet vuoden aikana keskimäärin 2,4 päivää henkilötyövuotta kohden, joissakin työyksiköissä jopa neljänneksellä.

Tuulilasin merkitys

Mitä työkykyjohtaminen on, Mikko Kenni?

– Työkykyjohtaminen on olennainen osa normaalia johtamista, jonka avulla vahvistetaan työntekijöiden työkykyä ja varmistetaan organisaation kyky toteuttaa perustehtävänsä.

– Vaikuttava työkykyjohtaminen edellyttää selkeitä ja yhteisesti sovittuja toimintatapoja, joiden käyttämiseen on sitouduttu organisaation kaikilla tasoilla.

Tässä työssä voi olla apuna julkisen sektorin vakuutaja Keva, jonka palvelut perustuvat tutkittuun tietoon. Asiakasorganisaation ja Kevan datojen pohjalta voidaan tunnistaa, missä ne työkyvyttömyysriskit aidosti ovat, Kenni jatkaa.

– Sen jälkeen on etsittävä juurisyy siihen ja on ratkaistava sitä juurisyytä, ja kohdistaa toimenpiteitä siihen.

Juurisyyden kirjoon kuuluvat esimerkiksi työelämän kuumentumisesta aiheutuvat haasteet psyykkisessä toimintakyvyssä sekä terveydelliset syyt keskiraskaissa ja fyysisissä töissä.

– Työkyvyn mittarit tulisi nähdä osana organisaation suorituskyvyn kokonaisarviointia. Ne kertovat, kykeneekö organisaatio suoriutumaan perustehtävästään ja säilyttämään toimintakykynsä.

– Johtoryhmien tulisi tarkastella keskeisiä suorituskyvyn mittareita riittävän tiheällä frekvenssillä. Tämä ymmärretään jo nykyisin aika hyvin. Tuulilasi on syystä suurempi kuin takaikkuna.

Tekijät ääneen

Mikko Kenni nostaa Kevan tutkimusten pohjalta kolme keskeisintä tekijää, joilla on tiivis kytkös oman jaksamisen kokemukseen töissä.

– Vaikutusmahdollisuudet työssä tai toisin sanoen niihin liittyvät puutteet nousevat esiin, kun puhutaan, mikä ajaa ihmisiä sairauspoissaoloihin tai mikä pitkitää sairauspoissaoloja.

Edellä mainitun lisäksi nousee usein esiin kaksi muutakin tekijää, jotka kuormittavat työntekijöitä.

– Ristiriitaiset vuorovaikutustilanteet työyhteisössä sekä huonot ja tehottomat prosessit vaikuttavat myös keskeisesti työssä jaksamiseen.

– Toki meillä on myös toimialoja, joissa työn määrä voi olla se suurin yksittäinen kuormitustekijä yksilön kannalta, mutta aina näin ei tosiaan ole.

Työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja vahvistaminen eivät tarkoita päätöksenteon

hajauttamista ympäri organisaatiota.

– Vaan sitä, että työn osapuolia kuunnellaan.

– Kehitetään yhdessä asioita heidän kanssaan, jotka ovat päivittäin niitä töitä tekemässä.

Työkykyasiat on huomioitava myös strategiatyössä, Kenni painottaa.

Mikko Kennillä on puheenvuoro kestävästä työkykyjohtamisesta Rahoitus- ja johtamisfoorumi RAFO:ssa 5.2.2026. Sen järjestävät Kuntaliitto ja FCG.

”
Tuulilasi on syystä suurempi kuin takaikkuna.

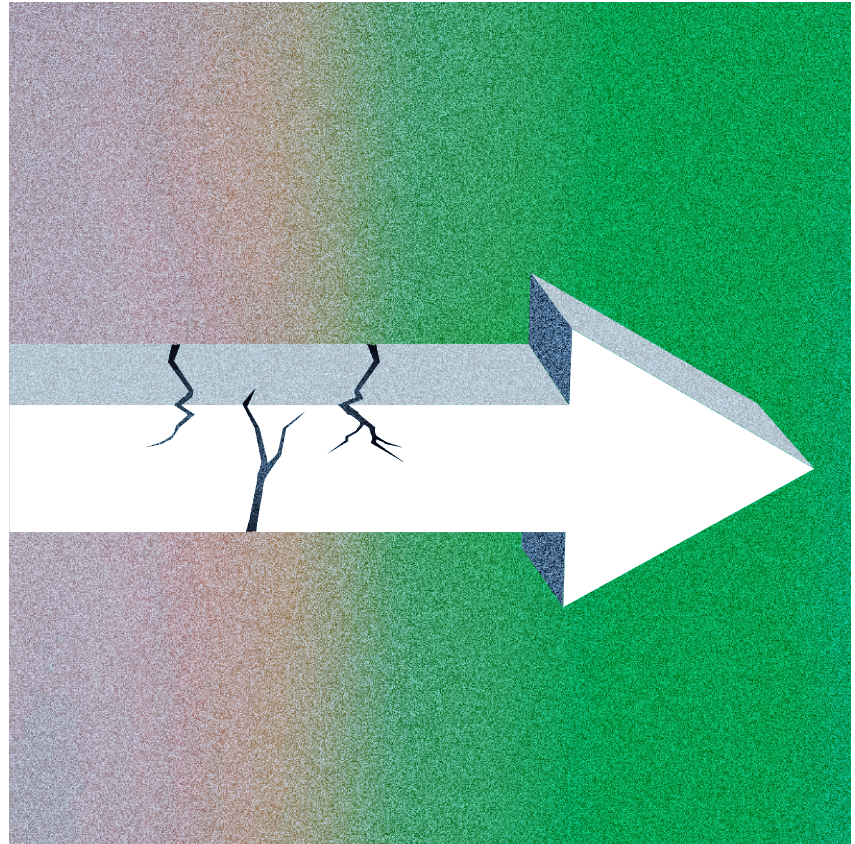
Yhdessä helpompi huominen

Uusi asianhallintajärjestelmämme Akaasia on saatavilla!

- Arvioitu käyttökokemukseltaan erinomaiseksi
- Helpottaa asianhallintaa prosessit ja käyttäjän toimintapolut huomioiden

Liity Triplanin palveluiden tyytyväiseksi asiakkaaksi!
Ota yhteyttä myynti@triplan.fi

Triplan Oy | p. (03) 647 4460 | www.triplan.fi

Rauhattomuuden ajassa avautuu tilaa rakentaa tulevaisuutta

Megatrendit ovat pitkiä kehityksen kaaria, jotka muuttuvat suhteellisen hitaasti, kirjoittaa Sitran ennakkoinnin johtava asiantuntija Elina Kiiski-Kataja.

Suomalaiset tuntevat varsin hyvin suuret tulevaisuuden linjat, jotka liittyvät muuttuvaan globaaliin turvallisuuteen, ekologiseen kestävyys, demografiaan, kaupungistumiseen ja ekologiseen kestävyys.

Jotta Megatrendit-raporttimme tarjoaisi askelmerkkejä myös kohti toivottua tulevaisuutta, olemme pyrkineet analysoimaan, mitä megatrendit juuri nyt tarkoittavat Suomelle.

UUODEN 2026 MEGATRENDEJÄ tarkastellaan kuitenkin aivan poikkeuksellisen ajanhetkenä; toisen maailmansodan jälkeinen maailmanjärjestys on perusteellisesti murtumassa ja kansainvälisen politiikan mannerlaatat ovat valtavassa liikkeessä.

Voidaan todeta, että olemme globaalisti aikakauden vaihtumisen kynnyksellä, eikä kukaan tiedä, millaiseksi uusi normaali kehitty.

Suomen näkökulmasta sekä EU:n että Naton tulevaisuus ja toimintaedellytykset uudessa maailmanjärjestyksessä ovat aivan avainasemassa sen osalta, mikä Suomen paikka tässä uudessa maailmassa tulee olemaan.

Kun kansainvälisellä areenalla suuri murros on tapahtunut ja palikat ovat liikkeessä, ollaan kotimaassa sen sijaan vielä tilanteessa, että selkeät toimet kohti tulevaisuutta odottavat tekijöitään.

Megatrendi-raportissa näitä näkökulmia on pyritty avaamaan sekä meneillään olevien muutosten, muutoksiin liittyvien reunaehtojen ja ennen kaikkea avautuvien mahdollisuuksien kautta. Mitä nämä tulkinat megatrendeistä sitten pitävät sisälään?

ENSINNÄKIN DEMOGRAFIA on selkeästi Suomeen juuri nyt eniten vaikuttava muutosvoima. Suuntanamme on nyt pitkäikäisten yhteiskunta. Yhteiskunnan rakenteet on kuitenkin viritetty toisenlaiseen aikaan, ja tämä on syytä muuttaa.

Maailmanjärjestyksen murros puolestaan mittaa nyt demokratian voiman tosissaan.

Vaikka vihreä siirtymä kohtaa suuria haasteita, isossa mittakaavassa suuntana on sopeutuminen ja uudistuminen. Kiina

on ensimmäinen sähkövaltio maailmassa, ja Suomella pitkälle kehittyneenä maana on kaikki edellytykset olla uudistajien joukossa. Tekoäly puolestaan mullistaa yhteiskunnan perustaa.

Megatrendit aiheuttavat Suomelle valtavien paineiden uudistua laajemmin. Tätä varten ehdotamme raportissa uutta yhteiskuntasopimusta Suomelle, jossa tämän ajan reunaehdot ja mahdollisuudet tun-

Yhteiskunnan rakenteet on kuitenkin viritetty toisenlaiseen aikaan.

nistaen luotaisiin pidemmän aikavälin näkymä tulevaisuuteen.

Tähän näkymään ja uuteen yhteiskuntasopimukseen tulisi kuulua hyvinvointivaltion uudistaminen siten, että se on mitoitettu oikein sekä väestön että rahoituksen näkökulmasta ja toisaalta hyödyn-tään esimerkiksi uuden teknologian, kuten tekoälyn suomat mahdollisuudet täysmääräisesti.

Toisen, pitkäikäisten yhteiskuntaan liittyvän aiheen, maahanmuuton osalta tarvitaan pitkän aikavälin strategia, minkä voisi tarjota Kanadan esimerkin mukainen työperäisen maahanmuuton malli. Näin

maahanmuuttokeskusteluun saataisiin sekä läpinäkyvyyttä että ennustettavuutta.

TARVITAAN MYÖS elävä demokraattinen kulttuuri ja toimia sen vahvistamiseksi. Tämä vaatii kansalaisilta aitoa halua toimia aktiivisina kansalaisina ja osallistua päätöksentekoon ja yhteisten asioiden hoitamiseen.

Samaan aikaan päättäjien ja hallinnon olisi sitouduttava aidosti uudistamaan ja vahvistamaan demokratiaa, ottamalla käyttöön esimerkiksi jo hyväksi testattuja demokratiainnovaatioita, kuten kansalais-paneelleja ja toimivia digitaalisia alustoja.

Luonnon elinvoiman osalta olemme tilanteessa, jossa uudelle yhteiskuntasopimukselle on jo valettu uskottava pohja, Suomi on sitoutunut kunnianhimoiseen tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2035. Lisäksi jo nyt 95 prosenttia suomalaisesta sähköstä tuotetaan uusiutuvalla energialla.

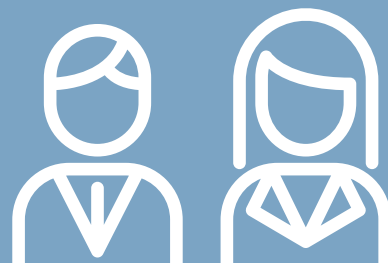
Vaikka puhtaaseen tulevaisuuteen kulkeminen on vaativa tehtävä, esimerkiksi kiertotalous, luonnon hyvinvointivaikutukset ja uudet materiaali-innovaatiot tarjoavat meille valtavasti mahdollisuuksia.

TULEVAISUUTTA KOHTI täytyy kulkea ottamalla tekoälyn hyödyt täysimääräisesti yhteiskunnan hyötykäyttöön. Tämä vaatii ennen kaikkea näkemyksellisyyttä ja kyvykkyyttä ottaa tekoäly haltuun niin, että sen sovellutukset tarjoavat ihmisille apua ja hyötyä, vapauttaen ihmistyövoimaa aidosti korkean lisäarvon työhön.

Suomella on erinomaista osaamista myös kvanttiteknologioissa, tietoliikenteessä sekä eri teknologioiden yhteiskäytössä. Yritysten onkin uskallettava investoida tulevaisuuden kasvuun, valtio tekee tästä oman osansa sitoutumalla neljän prosentin käyttöön BKT:stä tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin.

Vaikka maailmanaika on rauhaton, se avaa myös tilaa ja mahdollisuuksia rakentaa uutta. Uskomme, että juuri nyt on oikea aika kääriä hihat.

Elina Kiiski-Kataja
Johtava asiantuntija, ennakkointi, Sitra

TÖITÄ JA VALINTOJA

Teksti Jorma Ylönen

Vauhdikas loppuvuosi johtajavalinnoissa

Kuusi kuntaa täytti ykkösjohtajan viran joulukuun aikana. Kuntajohtajakokemus oli valttia. Neljä kuudesta valitusta oli virassa olevia kuntajohtajia.

Hänninen palaa pohjoiseen

Rovaniemen valtuusto valitsi **Joonas Hännisen** uudeksi kaupunginjohtajaksi. Hänninen sai virkavaalissa 36 ääntä ja nykyinen kaupunginjohtaja **Ulla-Kirsikka Vainio** 15 ääntä.

Hänninen on Sallassa syntynyt yhteiskuntatieteiden maisteri. Hän on toiminut Varkauden kaupunginjohtajana vuodesta 2021 ja sitä ennen Joroisten kunnanjohtajana, Pelkosenniemen kunnan vs. kunnansihteerinä sekä Sallan kunnan eri tehtävissä.

– On mahtavaa palata pohjoiseen. Etelän kierros on antanut kokemusta, näkemystä ja oppia, ja tämän opin haluan tuoda tänne Rovaniemelle, Hänninen sanoo.

Savonlinnaan uusi pomo

Savonlinnan vt. kaupunginjohtajan määräaikaan virkaan valittiin **Ding Ma**. Hän on Lappeenrannan kaupungin elinvoimajohtaja.

Uusi kaupunginjohtaja huomautti valinnan jälkeen, että hän ei ole yksin sateentekijä.

– Kun yhdessä lähdemme tekemään asioita samaan suuntaan, niin muutos tulee tapahtumaan.

Uuden johtajan valinta tuli eteen, sillä valtuusto erotti **Janne Laineen** kaupunginjohtajan virasta huhtikuussa. Virka täytettiin ehdollisena, sillä Laine on valittanut irtisanomisestaan hallinto-oikeuteen.

Luoma Harjavaltaan

Olli Luoma on Harjavalan uusi kaupunginjohtaja. Valtuuston valinta oli yksimielinen.

Luoma on 49-vuotias hallintotieteiden maisteri. Hän on työskennellyt Satakuntaliiton hal-

Robert Nyman on Pietarsaaren uusi kaupunginjohtaja. Kuva: Mikael Sjövall

Ding Ma aloittaa Savonlinnassa maaliskuussa. Kuva: Timo Seppäläinen

Pauliina Pikka valittiin Nokialle. Kuva: Tiia Ennala, Pälkäneen kunta

lintojohtajana syyskuun alusta 2024. Harjavalta on hänelle tuttu kaupunki, sillä hän työskenteli siellä hallintojohtajana 2011–2024.

– Toimintaympäristö ja kollegat ovat tuttuja, ja tunnen hyvin myös sidosryhmien edustajat, Luoma kertoo.

Nyman Pietarsaareen

Pietarsaaren kaupunginvaltuusto valitsi **Robert Nymanin** uudeksi kaupunginjohtajaksi. Nyman sai virkavaalissa 26 ääntä ja Pietarsaaren hallintojohtaja **Milla Kallioinen** 17 ääntä.

Nyman on toiminut Inkoon kunnanjohtajana vuodesta 2018. Sitä ennen hän työskenteli Raaseporin sivistysjohtajana.

Rautiainen vaihtaa kuntaa

Kannonkosken kunnanjohtaja **Markku Rautiainen** siirtyy kunnanjohtajaksi Petäjävedelle. Petäjäveden valtuusto valitsi Rautiaisen yksimielisesti.

Rautiainen on kauppatieteiden maisteri. Hän on työskennellyt Kannonkosken kunnanjohtajana tammikuusta 2023 lähtien.

– Takana on kolme opettavaista vuotta Kannonkoskella. Pienemmässä kunnassa pääsee tekemään oikeastaan kaikkea alaan liittyvää, Rautiainen kertoo.

Pikka palaa juurilleen

Nokian valtuusto valitsi **Pauliina Pikan** yksimielisesti uudeksi kaupunginjohtajaksi.

Pikka on hallintotieteiden ja kasvatustieteiden maisteri. Hän on toiminut Pälkäneen kunnanjohtajana vuodesta 2021 ja työskennellyt sitä ennen muun muassa Nokian sivistysjohtajana.

Pikka kertoo, että hänen sukunsa juuret ovat syvällä Nokian maaperässä.

– Olen viihtynyt Pälkäneen kunnanjohtajana erittäin hyvin – työ on antoisaa, mielenkiintoista, monipuolista ja sopivan haastavaa. Nokia on kuitenkin syntymä- ja kotikaupunkini.

Kuppilat kunniaan

Kalevalassa on osattu laittaa asiat tärkeysjärjestykseen. Oluen tekemiselle on kansalliseepoksessamme omistettu 600 säettä, siinä missä maailman synnystä kertomiseen riittää puolet siitä.

Kuntien ja kaupunkien tulisi ottaa muinaisista runolaulajista mallia. Kupin nostelu kiinnostaa ihmisiä. Silti aiheesta kerrotaan virallisessa viestinnässä arkaillen. Kotisivuilla ja esitteissä kerrotaan vuolaasti jo vuosia kylmillään olleesta perinnetuvasta tai pusikoituneen polun päässä löytyvästä ikiaikaisesta uhrikivistä. Persoonallisista saluunoista ja rätkävistä yökerhoista sen sijaan pikkusievästi vaietaan.

Se on virhe ja kokonaisvaltaisesti hupsua. Olen käynyt lukuisia iloisia keskusteluja, joissa yksittäisen kaupungin elämänmenoa jäsennetään juuri ravintoloiden kautta. Vastaperustettu tai juuri remontoitu ravintola jos joku todistaa siitä myyttisestä elinvoimasta.

Yksittäinen ravintola pystyy vaikuttamaan merkittävästi siihen mielikuvaan, mitä koko kaupungista ajatellaan. Vastaavasti niiden arvon ymmärtämättömyys voi vahingoittaa kaupungin brändiä. Tunnen lukuisia ihmisiä, joiden käsitys Joensuusta kulttuurikaupunkina sai pitkäikäisen kolhun, kun legendaarinen kulttuuriravintola Vanha Jokela lanattiin maantasalle. Kaksi vuotta sitten pysyvästi kadonnut funkkisiravintola avasi ovensa elämänjanoisille asiakkaille jo vuonna 1934 ja oli monen turistin vakiokohde. Onneksi suosittu keikkapaikka Kerubi ja maamme sielukkaimpiin kuppi-loihin lukeutuva Sointula paikkaavat menetystä parhaansa mukaan.

MYÖS MUUTAMA pienempi kunta on onnistunut nousemaan laajempaan tietoisuuteen niissä toimivien poikkeuksellisten ravintoloiden ansiosta. Tällaisia ovat vaikkapa Rantasalmi ja Solitary, joka vasta valittiin arvostetussa 50 parasta ravintolaa -äänestyksessä Suomen yhdeksänneksi parhaaksi ravintolaksi. Keski-Suomen maakuntalaulussa mainitun Kuuhankaveden rannalla olevan Hankasalmen tunnettuus pomppasi pari vuotta sitten etenkin trenditietoisten kaupunkilaisten keskuudessa. Syynä on se, että Grill Room Hankasalmi on jo kahdesti valittu maamme parhaaksi hampurilaisravintolaksi. Tunnen kymmenittäin ihmisiä, jotka ovat ihan asiakseen päättäneet ajaa Helsingistä Hankasalmelle päästäkseen maistamaan myyttisen maineen saavuttaneita smash-burgereita. Kunnan nettisivuilla ja uusimmassa matkailuesitteessä paikka mainitaan vähän kuin ohimennen. Mikään markkinoinnin kärkikohde Suomen paras hampurilaisravintola ei selvästikään ole.

Kelpo kuppila on tutkitusti syy lähteä reissuun. Ruokamatkailua edistävän World Food Travel Associationin tuoreen tutkimuksen mukaan 86 prosenttia matkailijoista kertoi ruoka- ja juomatarjonnan ”vaikuttavan suuresti” heidän kohdevalintaansa.

Toivottavasti kaikenlaisille ravintoloille löytyy kuntakentällä jatkossa yhä enemmän arvostusta.

Jani Halme on Parikkalassa ja Helsingin Käpylässä asuva luennoitsija ja luova johtaja.

Kelpo kuppila on tutkitusti syy lähteä reissuun.

Nora Grotenfelt, Antti Vuorela ja Annika Rinne näyttävät, miten yhteistyö toimii yli puoluerajojen musiikissa. Kuva: Jouni Lampinen

Valtuutetut osoittaa iloisen asenteen toimivan yli puoluerajojen Helsingissä

Kolmella helsinkiläisvaltuutetulla on yhtye, jonka nimi on Valtuutetut.

Antti Vuorela (sd.) sai idean uudesta yhtyeestä viime kuntavaalien jälkeen. Silloin hän huomasi, miten vahvaa musiikillista osaamista valtuutettujen joukkoon oli kertynyt.

– Lähetin viestiä, että perustetaan valtuuston yhtye, haluatteko tulla mukaan. Annika ja Nora suostuivat heti mukaan. En tuntenut heitä aiemmin.

Valtuutetut yhtye perustettiin kesällä 2025 ja asiat ovat edenneet vauhdilla.

– Tunnelma yhtyeessämme on todella hyvä ja olemme ystäväystyneet, Vuorela sanoo.

Annika Rinne (kok.) oli kaivannut mahdollisuutta, jollaista hänelle yllättäen tarjottiin.

– Minulla oli pitkään haave omasta bändistä ja nyt se on toteutunut.

Valtuutetuilla on vahva tausta musiikin parissa. He todella nauttivat soittaessaan ja laulaessaan yhdessä.

– Intohimoni on erityisesti muiden kanssa

yhdessä musisoiminen, Nora Grotenfelt (r.) sanoo.

Asiat lähtivät etenemään luottamushenkilökoulutuksessa. Juttu luisti, kun yhtyeen jäsenet pohjustivat Valtuutettujen tulevaisuutta.

Nuotteja joka lähtöön

Selloa orkestereissa soittanut Rinne ja jazz-musiikin saralta tunnettu Grotenfelt kertovat, että kolmikolla on runsaasti eri mahdollisuuksia Valtuutetut-yhtyeessä.

– Antilla on valtava kirjasto nuotteja, Grotenfelt sanoo.

– Yhdessä valitaan kappaleet ja soitan, mitä he haluavat laulaa, Vuorela jatkaa.

Antti Vuorela soittaa kitaraa. Yhtyeen kehityvään ja laajaan esityskattaukseen kuuluu pop- ja rock-musiikin helmiä ja iskelmämusiikkia ja paljon muuta.

Kotimaisten kappaleiden lisäksi kansainväliset laulut taittavat kolmikolta luontevasti eri kielillä.

Yli puoluerajojen

Vuorelalla on meneillään kolmas kausi kau-

punginvaltuutettuna. Hän muistelee, että esimerkiksi vuonna 1997 alkaneella kaudella oli enemmän yhteistä toimintaa valtuutetuilla, valtuuston urheilukerhosta lähtien.

Rinne, Grotenfelt ja Vuorela painottavat, miten valtuutettujen voi olla hyvä tuntea toisiaan muutenkin kuin pelkästään valtuustosalin kautta.

– Se voi inhimillistää valtuustotyöskentelyä.

Valtuutetut-yhtye toimii mutkattomasti yli puoluerajojen.

– Musiikki rakentaa yhteisöllisyyttä, Vuorela lisää.

He luottavat toisiinsa, mikä mahdollistaa spontaanin otteen esitysten aikana.

– Olen kiitollinen, että hetkessä tapahtuu.

Luodaan tässä ja nyt. Varmaan yleisökin näkee, miten tuemme toisiamme yhtyeessä ja säilytämme leikkimielisyyden eri tilanteissa, Grotenfelt arvioi.

– Kun on laulanut keikalla, näkee oikeasti, miten jokin biisi toimii.

Jouni Lampinen

Tuulivoimaloita on myös Kokkolassa. Kuva: Clas-Olav Slotte

Lestijärvi nousi isojen joukkoon

Suomeen rakennettiin yli 1 000 megawattia (MW) tuulivoimaa viime vuonna.

Vuoden lopussa Suomessa oli 2 002 tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu teho on 9 433 megawattia.

Tämän vuoden aikana toteutuneesta tuulivoimakapasiteetin kasvusta suuri osa (455,4 MW) mahdollistettiin noin 650 asukkaan Lestijärven kunnassa.

Keski-Pohjanmaalle Lestijärvelle rakennettu tuulipuisto on tähän asti rakennetuista suurin Suomessa, Suomen uusiutuvat ry tiedottaa.

Pohjois-Pohjanmaa on edelleen Suomen merkittävin tuulivoimamaakunta, sillä alueelle on rakennettu 37 prosenttia koko maan tuulivoimakapasiteetista.

Jouni Lampinen

Tilauksessa uusi yhteiskuntasopimus

Sitran Megatrendit 2026 -raportin mukaan huomio kiinnittyy usein ongelmiin, vaikka yhteiskunnassa on paljon mahdollisuuksia.

Megetrendit ovat pitkäikäisten yhteiskunta, maailmanjärjestyksen murros, ympäristökriisi ja tekoäly, joiden kautta Suomessa voidaan edetä kohti vahvaa tulevaisuutta.

Ehtona on, että yhteiskunnan kaikilla tasoilla tehdään uudistuksia ja huomioidaan samalla muutosten reunaehdot, raportissa kerrotaan.

Reunaehtoja ovat muun muassa planetaariset rajat, väestörakenne, resurssien saatavuus ja Suomen maantieteellinen sijainti.

– Suomi tarvitsee uuden yhteiskuntasopimuksen, uuden innostavan lupauksen tulevaisuudesta, Sitran ennakkoinnin johtava asiantuntija Mikko Dufva korostaa.

Jouni Lampinen

Sotkamon kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen sai palkinnon haltuunsa. Kuva: Urheilugaala, Janina Pitkänen

Sotkamossa on hyvä liikkua

Kainuussa sijaitseva ja reilun 10 000 asukkaan Sotkamo valittiin Suomen liikkuvimmaksi kunnaksi.

Kuntaliiton hallituksen puheenjohtaja **Ilmari Nurminen** ja keilaaja **Essi Pakarinen** jakoivat Suomen liikkuvin kunta -palkinnon.

– Liikkuminen syntyy arjessa. Ihmisten asuinkunnan pitää tehdä siitä helppoa, innostavaa ja kaikkien saavutettavaa. Mitä helpommin ihmiset pääsevät nauttimaan liikkumisesta luonnossa, sen parempi, Ilmari Nurminen kertoi juhlayleisölle ennen ehdokkaiden esittelyä.

Sotkamon lisäksi ehdolla vuoden 2025

voittajaksi olivat Kokkolan kaupunki ja Pelkosenniemi.

Sotkamosta kerrottiin ennen voittajan julkistamista, että luonto ja liikunta ovat koko kunnan toiminnan ytimessä.

Raision kaupunki oli gaalaillassa yksi kolmesta ehdokkaasta jaettaessa palkintoa Suomen aktiivisimmalle työpaikalle.

Paikan finaali kolmikossa takasi Raision kannalta muun muassa se, että liikkumista on vuosia organisoitu asianmukaisin resurssein kaupungissa.

Suomen aktiivisimmaksi työpaikaksi valittiin Luhta Sportswear Company.

Jouni Lampinen

Hyvä ilmapiiri vaatii yhteistä työtä

En ole ehkä koskaan kokenut alaa, jossa tavataan, verkostoidutaan ja koulutaudutaan yhtä paljon kuin kunta-alalla.

Tapahtumat ovat erittäin asiapitoisia. Ja samaan aikaan verkostoitumisen mahdollistavia tilaisuuksia, joissa parhaimmillaan on hauskaa. Joskus verkostoituminen on kaikkea muuta kuin hauskaa, jos aiheena on oman karun kokemuksen jakaminen. Silloinkin se on ehkä helpottavaa.

Kunnat harkitsevat tarkoin, mihin osallistuvat. Aika on kallista ja osassa tapahtumia osallistumismaksutkin tuntuvat. Alkuvuoden isoja tapahtumia on RAFO, jonka järjestävät Kuntaliitto ja FCG helmikuun alussa.

YKSI ARVOKAS, uudentyyppinen valmennus on Kuntaliiton ja FCG:n järjestämä maksuton koulutus kuntapuheenjohtajille. Kunnanhallituksen puheenjohtajan valmennus on suunnattu viime kesänä aloittaneille kunnan- ja kaupunginhallituksen puheenjohtajille.

Miksi valmennusta sitten tarvitaan? Uusissa tehtävissä ja miksei jo aiemminkin puheenjohtajuuden kokeneilla voi olla tarvetta pohtia omaa rooliaan. Millainen johtaja olen tai miten voin edistää keskustelukulttuuria omassa kunnassa.

Keskustelukulttuuri ja ilmapiiri ovat sanat, jotka ovat usein esillä ja otsikoissakin. Ilmapiiriin ei vaikuta pelkästään hallituksen puheenjohtaja vaan jokaikinen jäsen.

Valtaosa kuntien luottamushenkilöistä ja johtavista viranhaltijoista on sitä mieltä, että keskustelu- ja päätöksentekoilmapiiri vaikuttaa melko tai erittäin paljon oman kunnan toimintaedellytyksiin. Tämä ilmenee syksyllä toteutetusta Kuntapäättäjäkyselystä, johon vastasi yli 2500 valtuutettua ja keskeistä viranhaltijaa.

Ilmapiirin merkitys on kasvanut selvästi. Vuosi sitten runsas puolet arvioi sen vaikuttavan melko tai erittäin paljon kunnan toimintaedellytyksiin.

JOHTAVAT VIRANHALTIJAT näkevät ilmapiirin vaikutuksen suurempana kuin luottamushenkilöt. Alle 30-vuotiaat korostavat ilmapiirin merkitystä enemmän kuin vanhemmat ikäluokat. Naisille se on tärkeämpää kuin miehille. Suomenkieliset arvioivat ilmapiirin vaikuttavan enemmän kuin ruotsinkieliset.

Kolme neljästä kyselyyn vastanneesta kuntapäättäjistä arvioi ilmapiirin vaikuttavan melko tai erittäin paljon kuluvalle valtuustokaudella.

Käy järkeen, että hyvin toimiva päätöksentekokulttuuri ja rakentava keskustelu luovat hyvän perustan päätöksenteolle ja kunnan toiminnalle kuntalaisten parhaaksi.

”

Ilmapiirin merkitys on kasvanut selvästi.

Tiina Ojutkangas on Kuntalehden päätoimittaja

Tulosta syntyy, kun on hyvä olla

Huippuluokan luottamushenkilöt ovat elintärkeitä tuloksellisen julkisen työn näkökulmasta, Kangasalan kaupunginjohtaja Oskari Auvinen painottaa.

Teksti Jouni Lampinen

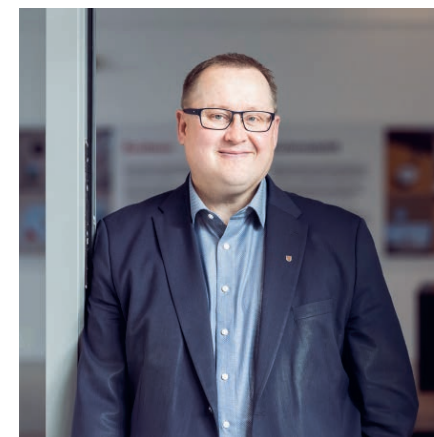
Asiansa osaavat luottamushenkilöt ovat mukana vaikuttavassa ja onnistuneessa tilannekuvajohtamisessa, **Oskari Auvinen** tietää.

Pirkanmaalla sijaitsevassa kaupungissa viranhaltijat ja luottamushenkilöt ovat samalla sivulla.

– Meillä on jaettu ja yhteinen tilannekuva. Meillä on luottamushenkilöt, jotka ovat sitoutuneita tavoitteisiin. He ovat valmiita tekemään haastavia ja vaikeita päätöksiä. Sellaisia päätöksiä, jotka eivät tuo kannatusta, Auvinen jatkaa.

Aihe on esillä helmikuun alussa pidettävässä Rahoitus- ja johtamisfoorumissa.

Vuoden 2024 talousarvio osoitti 14 miljoonan verran euroa alijäämää. Tähän tilannekuvaan suhtauduttiin vakavasti. Tilanne oli heikentynyt nopeasti. Kaupunginhallitus teki nopeasti päätökset talous- ja tuottavuusohjelmasta.

Paikoilleen ei auta jäädä, Oskari Auvinen korostaa ja jatkaa, että kaupungissa on käytössä jatkuvan kehittämisen periaate. Kuva: Joanina Rantala

Kaupunginjohtaja Oskari Auvinen listaa Kangasalan vetovoimatekijöiksi muun muassa hyvät palvelut laadukkaista kouluista lähtien ja monipuoliset asumisen vaihtoehdot. Kuva: Opa Latvala

- Ohjelmatyö palautti talouden raiteilleen.
- Olemme tasapainottaneet vahvasti taloutta.

Parasta on totuus

Sooloilu ei ole mahdollista kuntakentällä.

– Nämä ovat demokraattisesti johdettuja yhteisöjä. Mitä vaikeammista ja moniulotteisemmista asioista on kyse, sitä tiiviimmin niitä on yhdessä käytävä läpi. Kunnanjohtajan on rakennettava luottamusta askel askeleelta ja muistettava, että luottamuksen voi menettää.

– Kunnanjohtajan on kerrottava uutiset nopeasti, vaikka ne olisivat epämiellyttäviä. Mikään ei ole sen parempi kuin totuus. Kaikki kerrotaan heti, jotta pystytään ajoissa reagoimaan.

Kaupunginjohtaja kokee kaupunginhallituksen tärkeäksi voimavaraksi.

– Kaupunginjohtajan ei tarvitse hallita kaikkea, hän muistuttaa.

Kokeilla saa

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n sekä pääsopijajärjestöjen järjestämässä Tärkeissä töissä -gaalassa Kangasalan kaupunki palkittiin innostavimpana kuntana.

– Teimme eniten innostavia kehitysehdotuksia. Upea henkilökuntamme teki siis omaan työhönsä liittyviä kehitysehdotuksia.

Kaupunginjohtaja painottaa Kangasalan henkilökunnan osoittaneen innostavaa otetta työhön vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja sopeutustoimien keskellä.

– Se on hurjan tärkeää, että onnistutaan.

Henkilöstöllä on valtaa ja mahdollisuuksia kaupungissa, jonka naapureina ovat muun muassa Tampere ja Valkeakoski.

– Meillä on salliva kokeilukulttuuri.

Myös johtajatasolla noudatetaan samoja periaatteita, eli tarjolla on valtaa ja vapautta tehdä itsenäistä työtä.

– Olemme onnistuneet rekrytoimaan ihmisiä, joilla on työkokemusta monta kokoluokkaa suuremmista työympäristöistä.

– Valtakunnan mittareissa Kangasala on yhdeksänneksi elinvoimaisin kunta, Oskari Auvinen kertoo.

Auvinen viittaa edellä mainitulla sijoituksella WSP Finlandin vuosittaiseen alueiden elinvoimatutkimukseen.

Lamminrahka ylpeytenä

Kangasala on pystynyt 35 000 asukkaan kaupunkina siihen, mihin moni isompi ei ole.

Uudenlaiset toimintatavat ovat lähes välttämättömyys, jotta Kangasala voi jatkossakin yltää kokoluokkaansa suurempiin saavutuksiin.

– Meillä on lupa toimia toisin. Olemme löytäneet ennennäkemättömiä toimintatapoja.

Ateria- ja siivouspalveluja koskeva tuotanto- ja toimintatapauudistus vahvasti kaupunkia, Oskari Auvi-

nen sanoo.

– Jätettiin kymmenen miljoonan euron keskuskeittiö rakentamatta.

Markkinoilta hankitut ja esivalmistetut ruoat ovat vastanneet kaupungin tarpeisiin riittävän laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

– Aivan erityinen uusi toimintatapa on ollut uuden 11 000 asukkaan kaupunginosan rakentaminen yhteistyössä Tampereen kanssa.

Uusi kaupunginosa on nimeltään Lamminrahka.

– Olemme löytäneet Tampereen kanssa kustannusjakokaniksit, joissa ei osaoptimoida omaa etua. Edistämme yhteistä etua.

Tilanne on nyt se, että käyttötalouden näkökulmasta ollaan lähellä tasapainotilaa ja hommat rullaavat hyvin eteenpäin, Oskari Auvinen summaa.

Vahva Oulu

Myös Oulussa on onnistuttu tekemään monilla mittareilla katsottuna tuloksellista julkista työtä.

Tuoreimman ja suuret kaupungit huomioivan Kunta10-työhyvinvointikyselyn tulokset olivat erityisen mukavaa luettavaa Oulussa.

Esimerkiksi 81,4 prosenttia vastaajista suosittelisi Oulun kaupunkia työnantajana ystävilleen.

Henkilöstöjohtaja **Tuomas Halonen** sanoo, miten edellä mainitusta kehityksestä ja erinomaisista tuloksista halutaan pitää kiinni.

– Oulun kaupungin valtuustosopimus valmistui 2025 lopussa ja siellä on hienosti huomioitu henkilöstö. Täällä on haluttu pitää huolta siitä, että Oulu tunnetaan hyvänä työnantajana, joka panostaa työhyvinvointiin.

– Tämä tulee näkymään myös pian valmistuvassa Oulun kaupunkistrategiassa. Haluamme olla jatkossakin vetovoimainen kaupunki.

Dramaattinen käänne

Oulussa ei kuljeta pelkästään myötätuulessa.

– Perusopetusikäisten lasten määrä vähenee 3 800 oppilaalla nykyisestä vuoteen 2034 mennessä. Tämä on kieltämättä dramaattisen paljon ja vaikuttaa henkilöstöönkin.

Kaupungissa on haluttu panostaa tuottavuuden parantamiseen ja siinä ei ole tarvinnut tinkiä työhyvinvoinnista, vaan päinvastoin.

– Lyhyiden poissaolojen määrät ovat vähentyneet. Muutosjohtamisen yhteydessä on panostettu henkilöstön hyvinvointiin ja tullaan jatkossakin panostamaan. Näitä asioita on pakko viedä käsi kädessä eteenpäin.

Oulun kaupungissa ei olla niin kiinnostuneita sei-

Henkilöstöjohtaja Tuomas Halonen arvioi, että kulttuuripääkaupunkivuosi vahvistaa myös kaupungin työkulttuuria. Kuva: Oulun kaupunki

Meillä on salliva kokeilukulttuuri.

Mikään ei ole sen parempi kuin totuus.

nistä kuin siitä, että ihmisillä on selkeä polku ja tulevaisuus, henkilöstöjohtaja Tuomas Halonen näkee.

– Resilienssiä muutosten varalle on edelleen vahvistettava henkilöstön kanssa.

Muutos vaatii johtamista

Kangasalan tavoin Oulussakin on otettu selvää tilanekuvasta. Asioiden todellinen laita on tiedostettu laajalla rintamalla. Oulussa tiedetään, miten toimintaympäristö on kehittynyt ja mihin suuntaan ollaan menossa.

– Jokaisen kunnan on tehtävä oma toimintaympäristöanalyysi ja nykytilan kartoitus siitä, mitkä ovat vahvuudet ja haasteet. Sitten on tehtävä skenaariotyö, mihin tämä maailma on menossa ja katsottava sitä kautta, mikä olisi se strateginen kehittämisspolku.

Vanhasta uuteen siirtyminen vaatii paljon töitä.

– Se edellyttää vahvaa muutosjohtamista ja vahvaa yhteistyötä virkahenkilökunnan, poliitikkojen ja henkilöstön kanssa.

– Asioita on tehtävä hyvissä ajoin ja näin voidaan esimerkiksi välttää irtisanomisia, Halonen huomauttaa.

Kun asioita tehdään hyvissä ajoin, niin on tärkeää

ottaa henkilöstö mukaan kehittämistyöhön, Halonen lisää.

– Henkilöstössä tiedetään, miten yksittäisiä työvaiheita ja palveluita voidaan kehittää.

– Johtajien on tarjottava alusta sille, että henkilöstö saa ideoita ja kehittää. Tämä on oltava organisaation toimintakulttuurissa.

Laatua mittareihin

Organisaatiolla on oltava kykyä seurata ja raportoida tuloksellisuuden kehittymistä.

– Meillä on ollut paljon tavoitteita ja mittareita. Uudessa strategiassa pyritään napakkuuteen ja vaikuttavuuteen. Myös käytössä olevien suoritusten arviointijärjestelmien rooli korostuu.

Halonen ei halua sen kuulostavan liian helpolta, miten työn laatua ja tuloksellisuutta arvioidaan.

– Kun puhutaan vaikkapa opettajan, kaavoitusarkkitehdin tai vaikkapa uimavalvojan työstä, niin ne sisältöasiat ovat kaikkein tarkimmin hallussa siellä työn ytimessä. ■

Oskari Auvinen ja Tuomas Halonen puhuvat helmikuussa Rahoitus- ja johtamisfoorumeissa RAFO:ssa julkisen työn tuloksellisuudesta. RAFO on Kuntaliiton ja FCG:n järjestämä seminaari.

Haluatko tehdä parempia päätöksiä?

Kuntalehden jokaisessa numerossa käsitellään kunta-alan ajankohtaisia teemoja monipuolisesti – johtamisen, koulutuksen, hankintojen ja kuntien elinvoiman näkökulmista.

Varmista siis, että saat tämän tehtäväsi kannalta olennaisen työvälineen käyttöösi! Lukemalla Kuntalehteä voit tehdä parempia päätöksiä.

AMMATTILEHTI KUNTIE JA KAUPUNKIEN PÄÄTÖSENTEKIJÖILLE SEKÄ VIRANHALTJOILLE

Kuntalehti

Etsitkö säästöjä IT-ympäristöön? Asiantuntijoiden vinkit vuodelle 2026

Tarve kustannussäästöille on suuri juuri nyt etenkin julkisella sektorilla. IT ja laitteet taas muodostavat usein yllättävän ison osan organisaation kustannuksista. Miten laitehankinnoissa voi säästää tekemällä fiksuja valintoja? Atean asiantuntijat vinkkaavat.

Pitkäikäisiin laitteisiin panostaminen laskee elinkaarikustannuksia

”Kun tarkastellaan laitteiden kustannuksia, on tärkeä ottaa huomioon elinkaaren kokonaiskustannukset”, muistuttaa **Ville Moisander**, Atean Business Manager. ”Jos laite on laadukas ja kestää siten käytössä pidempään, jakautuvat sen kustannukset pidemmälle ajanjaksolle ja hankinnasta saa näin enemmän irti.”

Applen MacBook Air on kannettava alle tuhannen euron hintaluokassa. Se soveltuu erinomaisesti monenlaisen tietotyön vaatimuksiin. Akku kestää koko päivän ja Macilla Microsoftin ja Googlen tuottavuustyökalut toimivat loistavasti.

”Kestävän laitteen jäännösarvo alentaa myös leasing-hintaa. Atean rahoitusmallissa korkea jäännösarvo huomioidaan leasing-hinnassa, sillä hyvin arvonsa ja tehonsa säilyttävät

Macit palvelevat tulevaisuudessa vielä toistakin käyttäjää”, kertoo Moisander.

Intune-hallinta ja tukipyyntöjen vähäisyys tuovat säästöjä Macin valitseville

Laitteen elinkaarihinnasta tyypillisesti vain 20 % muodostuu hankintahinnasta, loput 80 % ovat hallinta- ja huoltokustannuksia. Siispä myös työvoima- ja lisenssikuluilla on merkitystä.

”Myös Apple-laitteiden hallinta onnistuu kätevästi Microsoft Intunella, mikä säästää aikaa ja helpottaa koko organisaation laitteiden hallinnointia yhdestä paikasta”, iloitsee **Tapani Hokkanen**, Atean Head of Workplace Operations.

Macin kustannustehokkuuden puolesta puhuu myös IT-tukipyyntöjen tutkitusti vähäisempi määrä. Forrester

Consultingin huhtikuussa 2024 Applelle tekemän selvityksen mukaan Mac-käyttäjiltä tulee keskimäärin 60 prosenttia vähemmän tukipyyntöjä, kuin muiden laitteiden käyttäjiltä*.

Jokaisen tukipyynnön ratkaiseminen vaatii työvoimaa ja siten maksaa organisaatiolle. Koska niitä kertyy laitteen koko elinkaaren ajalta, on kustannussäästö merkittävä, kun pyyntöjen määrä pystytään minimoimaan laadukkailla ja toimivilla laitteilla.

Elinkaaripalvelut säästävät aikaa ja helpottavat talouden suunnittelua kunnissa

Atean elinkaarenhallinnan palveluiden ansiosta IT-hallinnon aikaa vapautuu loppukäyttäjäpalveluiden kehittämiseen ja kulujen ennakoituminen helpottuu. Tämä on huomattu esimerkiksi kunnissa, joissa organisaation IT-hallinto vastaa tuhansista laitteista pienillä henkilöstöresursseilla.

Kun esiasennetut laitteet hankitaan leasing-sopimuksella Atean ylläpitämästä Velora Verkkokaupasta, laitteiden käyttöönotto ja kulujen ennakointi on helppoa. Kun koko laitekantaa voidaan hallita tehokkaasti Intunen kautta, kunta pääsee eroon muista hallintaympäristöistä lisäkuluineen.

*<https://tei.forrester.com/go/apple/tei/?lang=en-us>

**Haluaisitko
Macin osaksi
organisaatiosi
IT-ympäristöä?**

**Tutustu Atean
palveluihin.**

MacBook Air. Nopea. Kepeä. Upea työkone.

Reilusti alle tuhannen euron hintaluokassa.

MacBook Air

Loistavan Liquid Retina -näytön, jopa 18 tunnin akunkeston, sekä ohuen ja kannettavan rakenteensa ansiosta MacBook Air on tehty kestäväksi ja suoriutumaan työstä kuin työstä – toimistossa tai tien päällä.

Microsoft 365, Adobe Creative Cloud ja Google Workspace toimivat salamannopeasti macOS:ssä ja Atean Apple-asiantuntijat auttavat tuomaan Apple-laitteet osaksi organisaatiosi arkipäivää.

Haluaisitko Macin työkoneeksi? Skannaa koodi ja tutustu Atean palveluihin.

 Premium
Business Partner

ATEA

On selvää, että ihmiset viihtyvät
sellaisessa kaupungissa, jossa
on elämää ympärillä, Daniel
Sazonov sanoo.

Helsinkiläisillä oltava tunne hyvästä arjesta

Helsinki on helsinkiläisten koti, sanoo viime kesänä
pääkaupungin pormestariksi valittu Daniel Sazonov.

Teksti Leena Hirvonen **Kuvat** Markus Sommers

**DANIEL
SAZONOV**

■ Helsingin
pormestari

■ Syntynyt
24.3.1993

■ Kotoisin
Helsingin
Malminkartanosta.

■ Koulutukseltaan
oikeustieteen
maisteri.

Kehittyvässä
kaupungissa on
katse tiiviisti
tulevaisuudessa.

Hyvää kylämäisyyttä. Vanhan ajan Suomi-filmien Helsinkiä. Sellaiset ajatukset nousevat mieleen kuunnellessa Helsingin pormestari **Daniel Sazonovin** (kok.) näkemyksiä hyvästä kaupungista.

– Helsinki on helsinkiläisten koti. On huolehdittava siitä, että kaupunkilaisilla on tunne hyvästä ja toimivasta arjesta, että liikenne toimii, että hoitoon päästään ja että kaupunki tuntuu omalta, Sazonov korostaa.

Kylämäisyyden rakentamisessa lienee haastetta, sillä Helsinki on historiallisessa kasvussa. Väestömäärällä mitaten se on Suomen suurin kasvaja. Ennusteiden mukaan 700 000 raja rikkoutuu jo vuoden 2026 aikana, ja kasvu kohooa 900 000 asukkaaseen vuoteen 2060 mennessä. Kasvua ajavat erityisesti muuttoliike ja kaupungin houkuttelevuus.

– Helsingin haasteet eivät ole samoja kuin monessa muussa suomalaisessa kunnassa, tiedämme sen. Meillä ei ole muuttotappiota eikä vetovoimahaasteita, pormestari sanoo ja muistuttaa toisenlaisista haasteista: taloustilanne ei ole ruusuinen.

Myös Helsingin taloustilanne kääntyi vuosi sitten negatiiviseen kehityskulkuun. Tuolloin kaupungin pormestarina toiminut **Juhana Vartiainen** muistutti, että ”lihavat vuodet ovat ohii”. Vuodelle 2025 tehdyssä talousarvioesityksessä toimintamenot kasvoivat yli 6 prosenttia, minkä lisäksi kaupunki sitoutui edistämään miljardiluokan investointeja ja rahaa varattiin esimerkiksi suuriin liikennehankkeisiin, asuntotuotannon edistämiseen ja koulujen korjaamiseen. Esitellessään vuoden 2026 budjettia Sazonov oli toiveikas, mutta realistinen.

– Haastava talouden suhdanne, pitkittynyt rakentamisen matalasuhdanne ja korkea työttömyys haastavat Helsingin talouden tilannetta. Samalla positiivisia merkkejä ja signaaleja käänteestä on nähtävissä. Päätös jäänmurtajahankinnoista, Helsinkiin kohdistuvan matkailun kasvu ja Supercellin uusi pääkonttori-investointi ovat konkreettisia Helsingin elinvoimaa, taloutta ja työllisyyttä vahvistavia asioita.

Sazonov ei usko, että yksikään kaupunki voi elää vain selviytyäkseen. Kaupungin on oltava dynaaminen ja kehittyvä, sillä se kuuluu kaupungin luonteeseen, ja pormestari uskoo, että sitä kaipaavat myös kaupunkilaiset: sykettä,

innostavia asioita ja palveluita – perusarjen lisäksi.

– Ei kaupungin tehtävä voi olla vain selvittää, on keski-tyttävä myös elinvoiman rakentamiseen. On selvää, että ihmiset viihtyvät sellaisessa kaupungissa, jossa on elämää ympärillä, hän sanoo.

Velkaantuminen jatkuu

Helsingin menokasvu vuoden 2025 talousarvioon verrattuna on noin 4,6 prosenttia. Käyttötalouden menojen kasvuvauhdin taustalla ovat korkeana pysyttelevä väestönkasvu sekä peruspalvelujen hintaindeksin kehittyminen. Menojen kasvua hillitsee vuotuinen tuotavuustavoite.

Talousarvioehdotuksessa kunta-Helsingin vuosikate paranee vuoteen 2025 verrattuna, mutta jää selvästi matalammalle tasolle kuin vuosina 2024 ja 2023. Koska Helsinki on perinteisesti rahoittanut investointeja tulorahoituksella, johtaa vuosikatteen pieneneminen kaupungin velan ja vastuiden kasvuun. Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuuden vuoksi kaupunki velkaantuu yli 300 miljoonan euron vuosittaisista tahtia.

Pormestari Sazonov puhuu silti toiveikkaasti visioista ja tavoitteista, jotka näkyvät selkeästi Helsingin äskettäin hyväksytyssä kaupunkistrategiassa. Hän korostaa, että ilman tavoitteita ja näkemystä sekä johtaminen että kaupungin kehittäminen saattavat olla turhan hidasta, polveilevaa ja no, ylipäättään epämääräistä.

– Tietenkin, kunnallishallinnossa asioiden pitää edetä tietyssä järjestyksessä ja asioista täytyy keskustella, mutta me voimme olla hallinnossa suoravi-

vaisempia silloin, kun se on mahdollista. Tässä mielessä ajattelen, että Helsinki voi ottaa oppia esimerkiksi pieniltä kunnilta, joissa mahdollistaminen on hyvin nopeaa.

Kalajoen kaupunginjohtaja **Jukka Puoskari** mainitsi Kuntalehden haastattelussa viime kesänä esimerkiksi vastanneensa henkilökohtaisesti puhelimeen kesälomallaan ja auttaneensa yrittäjää toimittila-asioissa saman puhelun aikana.

– Vatvominen ja kiistely kiistelyn vuoksi ei herätä kaupunkilaisissa kovinkaan paljon luottamusta. Näen, että meidän on oltava joka päivä kaupunkilaisten luottamuk-

”
**Kaupungin
on oltava
dynaaminen
ja kehittyvä.**

sen arvoisia, Sazonov sanoo.

– Helsingissä on onneksi hyvä yhteistyökyky päätöksen-teossa ja yli puoluerajojen toimivaa sitoutumista hyvän kaupungin luomiseksi kaikille kaupunkilaisille. Sellainen yhteishenki Helsingin ja helsinkiläisten puolesta on meillä mielestäni erityistä.

Turvaa tuttuudesta

Pormestari vaikuttaa innostuneelta työstään. Hän toteaa tehtävänsä olevan erityisen merkityksellinen.

– Työtä tehdään nimenomaan hyvän arjen eteen, niiden kaikille olennaisten asioiden puolesta. En tiedä, mikä voisi olla tätä motivoivampaa työtä.

Hän listaa vielä hyvän kaupungin ominaispiirteitä. Ne ovat osa hänen ja Helsingin tavoitteita.

– Helsinki on kaupunkilaisten koti. Palveluiden pitää toimia. Me painotamme esimerkiksi peruskoulua ja hoitoon pääsyä. Lisäksi kaupungissa on oltava elinvoimaa ja kasvua. Ja kolmanneksi haluamme, että Helsinki on naapurustojen ja korttelien kaupunki, että niin kontulalaiset kuin vaikka Kruununhaan asukkaat tuntevat kotikulmansa ja sen ihmiset.

Daniel Sazonov on itse paljasjalkainen helsinkiläinen. Lisäksi hänellä on kokemusta korttelista ja arjesta laitakaupungilla. Sazonovin lapsuudenkoti oli Malminkartanossa, jossa hän kertoo asuneensa vanhempiensa kanssa aina parikymppiseksi asti kaupungin vuokratalossa, tiiviisti kaksiossa. Muistoissa ovat leikit piha-kavereiden kanssa ja hengaaminen naapuripihoilla, leikkipuistoissa, jättärillä ja ostarilla – jopa Myrtsiin, eli viereiseen Myyrmäen kaupunginosaan asti.

Hän listaa omia suosikkipaikkojaan Helsingistä.

– No tuo jätemäki, jättäri, ehdottomasti. Sieltä näkee pitkälle kaupungin ylle ja siellä mäellä olen jo lapsena katsonut tätä kaupunkia. Muita minulle merkityksellisiä ovat Töölönlahden rantareitit, ne ovat myös moneen muuhun kaupunkiin verrattuna ainutlaatuiset. Ja kolmanneksi, Yrjönkadun uimahalli.

Sazonovin mukaan se, että ihmiset kiinnittyvät omille kulmilleen, tuntevat naapurinsa ja alueensa, lisää turvallisuuden tunnetta. Kaupunki voi tehdä osansa, mutta on sittenkin etäinen, elleivät ihmiset itse kiinnostu siitä, mitä kulman – tai seinän – takana tapahtuu. Positiivisessa mielessä kyse voi olla myös tapahtuma-aktiivisuudesta, hyvästä elämänmenosta.

Terveyspalveluihin parannuksia

Sosiaali- ja terveyspalveluissa Helsinki sitoutuu helsinki-

läisten terveyspalveluiden saatavuuden ja laadun parantamiseen valtion antaman talousraamin sisällä.

– Esimerkiksi noin 50 uuden lääkärin palkkaamiseen on varattu talousarvioehdotuksessa noin 5 miljoonaa euroa, Sazonov sanoo.

Pormestarin budjettiehdotuksessa on tehty lisäksi useita pienempiä ajankohtaisiin haasteisiin vastaavia kohden-nuksia, jotka tähtäävät myös turvallisuuteen arjen tasolla.

– Vahvistamme lasten ja nuorten uimataitoa lisäämällä uimaopetusta. Lisäämme rahoitusta kaupungin digiturvallisuuden parantamiseen. Teemme ensi vuodelle erityisen kohdennuksen keskustan elinvoiman kehittämiseksi,

uudistamme innovaatorahaston laajemmin kasvua- ja elinvoimaa palvelevaksi rahastoksi ja panostamme kaupungin työllisyyspalveluihin. Helsingin elinvoimaisuuden, työllisyyden ja kasvun tukeminen on parasta mitä voimme tehdä myös kaupunkimme kestävän talouden turvaamiseksi.

Kirjoja, ruokaa ja viiniä

Monien kuntien johtajat ovat Kuntalehdenkin haastatteluissa kertoneet avoimesti työn vaativuudesta, pitkistä työpäivistä ja esimerkiksi tiukan taloustilanteen kuormittavuudesta. Helsingin pormestari ymmärtää tunteet, mutta toteaa samalla omalta osaltaan, että perusvire on positiivinen, sillä työ itsessään motivoi niin paljon.

Lapsuudessaan Sazonov on harrastanut muun muassa tennistä ja ollut aktiivinen partiolainen. Kun

puhumme johtamisesta, pormestari korostaa tiimityötä ja yhteishenkeä, mutta omilla verkkosivuillaan hän mainitsee nimenomaan partion merkittävänä johtamisen kouluna: ”Kolmentoista vuoden iässä kävin vartiojohtajakurssin ja ryhdyin vetämään vartiota, järjestämään retkiä ja pyörittämään lippukuntani arkea. Partio on ollut tärkein vastuunkannon ja johtamisen kouluni. Siellä rakennettuun pohjaan nojaan johtamisessa edelleen.”

Kun pormestari rentoutuu, hän lukee tai laittaa hyvää ruokaa puolisonsa kanssa. Hän kertoo myös olevansa aktiivinen helsinkiläiskirjastojen vakioasiakas. Erityisesti pormestari viihtyy historiallisessa Rikhardinkadun kirjastossa. Ellei hän ole siellä, hänet löytää todennäköisesti kotinsa keittiöstä.

– Olemme Glorian ruoka ja viini -lehden tilaajia ja meillä on vähän harrastuksenakin testailla aina uuden lehden reseptejä, pormestari naurahtaa.

Bravuuriaan hän ei kuitenkaan paljasta, se jääköön yksityisyyden suojaan. □

”
Meidän
on oltava
joka päivä
kaupunkilaisten
luottamuksen
arvoisia.

Daniel Sazonovin
puheissa käy
myös ilmaisu
”hyvä elämänmeno”.

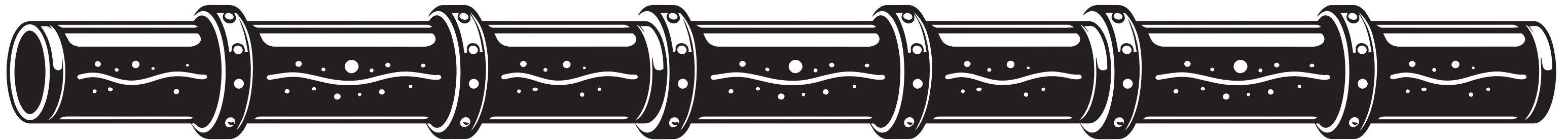

Onko puhdas vesi ikuinen onni?

Suomessa on poikkeuksellisen laajat ja puhtaat pohjavesivarat. Pintavesialueet – järvet ja joet – täydentävät niitä raakavesilähteinä. Positiivista on myös se, ettei ilmastonmuutos ole vielä vaikuttanut juurikaan vesivaroihimme.

Teksti Jukka Nortio **Kuvitus** KRUT Collective, krut.fi

Maaperässämme on suotuisat geologiset olosuhteet, ja pohjavesi-varojamme on suojeltu pitkäjänteisesti.

– Vesilaitokset seuraavat tarkasti vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesien tilaa ja toteuttavat tarvittaessa ennakoivia toimenpiteitä riskien minimoimiseksi, kertoo Vesilaitosyhdistyksen talousvesiasiantuntija **Reetta Stjerna**.

Korjausvelkaa ja resurssipula

Vesi-infran korjausvelan nopea kasvu, pula osaavasta henkilöstöstä sekä ilmastonmuutoksen ja rakentamisen vaikutukset vesivaroihimme ovat uhka vesivarannoillemme.

Vesihuoltoyhdistys arvioi alkuvuodesta 2020, että vesihuoltoverkoston korjausvelka on kasvanut niin suureksi, että saneerausinvestointitarve on seuraavan 20 vuoden aikana yli 10 miljardia euroa.

– Erityisesti vesihuoltoverkosto on monin paikoin tulossa käyttöikänsä päähän. Vesihuoltoyhdistyksen vuonna 2020 julkaisemassa selvityksessä arvioitiin, että vesijohtojen ja viemäriverkoston saneerausinvestointitarve on tulevina kahtena vuosikymmenenä viisinkertainen verrattuna toteutuneisiin tasoihin. Tämäkään ei välttämättä riitä, sillä kustannukset ovat nousseet, Vesilaitosyhdistyksen valmiuspäällikkö ja Huoltovarmuuskeskuksen vesihuoltopoolin poolisihteeri **Riina Liikanen** sanoo.

Eläköityvä henkilöstö on rahan ohella vesilaitosten toinen resurssihuoli, sillä ala ei houkuttele uusia tekijöitä.

Globaalien toimitusketjujen merkitys korostui koronavuosien ja

Venäjän hyökkäyssodan myötä, kun joidenkin vesihuollon tarvitsemien laitteiden, varaosien ja kemikaalien saatavuus heikkeni. Tähän on reagoitu Vesihuoltopoolissa ja vesihuoltolaitoksilla. Varautumista on kehitetty muun muassa vesihuoltolaitosten yhteisvarastoilla ja yhteishankinnoilla.

Pienillä vesihuoltolaitoksilla resurssien vähyys ja syväosaamisen puute, ovat ongelma.

– On puhuttu pitkään siitä, onko vesilaitoksia liikaa.

Pitkäjänteistä suunnittelua

Vesihuollon kehittäminen on viime kädessä kunnan vastuulla.

– Jos suurehkon asukasjoukon tarve tai terveydelliset tai ympäristönsuojelliset syyt sitä vaativat, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Valtio ei voi suoraan puuttua kunnan itsehallintoon ja tehtävien hoitoon, maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosaston neuvotteleva virkamies **Johanna Kallio** sanoo.

Vuoden 2026 alussa voimaan astunut vesihuoltolain uudistus edellyttää kunnilta vesihuoltosuunnitelmaa ja vesihuoltolaitoksilta omaisuudenhallintasuunnitelmaa.

– Etenkin omaisuudenhallintasuunnittelu on työkalu korjausvelan hallintaan ja kes-

tävään taloussuunnitteluun. Näiden velvoitteiden toteutumista tullaan myös valvomaan, Kallio sanoo.

Uudistuksella edistetään myös sitä, että vesihuoltomaksut kattavat vesihuollosta koituvat kustannukset kestävästi myös pitkällä

aikavälillä ja että maksujen määräytymisen perusteet ovat läpinäkyviä. Monissa kunnissa joudutaan nostamaan vesimaksuja – paikoin reilustikin.

– Maksujen korottaminen ei ole mahdollista äkkirysäyksellä. Siksi pitkän tähtäimen taloussuunnittelu on tärkeää. Omaisuudenhallintasuunnittelun myötä laitoksen tuloutus kunnalle on mahdollista vain, jos maksuilla kyetään kattamaan tarvittavat investoinnit. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle, Kallio sanoo.

Luhangassa vesilaitosyhtiön hallituksen puheenjohtaja **Martti Viinikainen** kertoi Ylen haastattelussa lokakuun alussa, että kunta on lainannut 104 kuntalaista palvelevalle vesilaitosyhtiölle 200 000 euroa vuodesta 2017 lähtien. Umpikujaan joutunut yhtiö pyrkii ratkaisemaan ongelmansa korottamalla vesimaksuja reilusti, jotta se pystyy maksamaan lainansa kunnalle.

Myös Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) ilmoitti korottavansa veden käyttömaksuja vuoden 2026 alusta keskimäärin viisi prosenttia ja perusmaksuja 13 prosenttia.

Kaupungit käyttävät pintavettä

Pohjavesi jakautuu Suomessa epätasaisesti:

Rannikkoalueilla ja Järvi-Suomessa harjualueita ja pohjavettä on vähän. Sen sijaan Salpausselällä, Kainuussa ja Lapissa pohjavettä riittäisi vaikka vientiin, Suomen ympäristökeskuksen erikoissuunnittelija **Jari Rintala** kertoo.

Suurin osa suomalaisista vesilaitoksista ja vesiosuuskunnista käyttää pohjavettä ensisijaisena raakavesilähteenään. Vesilaitosten jakamasta talousvedestä 50 prosenttia on pohjavettä, 35 pintavettä ja 15 prosenttia tekopohjavettä. Suurten kaupunkien – kuten Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun ja Jyväskylän – raakavesi on pääosin joko pintavettä tai tekopohjavettä. Tekopohjavesi on pohjavettä, jota saadaan imeyttämällä maaperään pintavettä.

Vesilaitokset ovat turvanneet vedensantia hajauttamalla vedenhankintaa ja rakentamalla varajärjestelmiä: Jos ensisijainen raakavesilähde saastuu tai ehtyy, voidaan toinen vesilähde ottaa käyttöön. Mikäli ensisijainen lähde on pohjavesi, pintaveden käyttöönotto vaatii muutoksia puhdistusprosessiin, sillä pintavedessä on lähes aina enemmän epäpuhtauksia.

– Vaikka vedenhankinta on Suomessa hyvin turvattu, tarvitsemme esimerkiksi ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin vastaamiseksi myös uusia vedenhankintahankkeita. Niiden lupaprosessit ovat kuitenkin olleet viime vuosina pitkiä ja kohdanneet vastustusta. Esimerkiksi Oulussa on ollut vireillä hanke, jonka ympäristövaikutuksia on punnittu pitkään, Liikanen sanoo.

– Lupaharkinnassa tehtävässä intressiver-

tailussa yhdyskunnan vedenhankinnan merkitys tuntuu jäävän vähäiselle painoarvolle, hän jatkaa. ■

Ilmastomuutos rasittaa pintavesiä jo nyt

WWF:n sisävesivastaava **Jenny Jyrkänkallio-Mikkolan** mukaan ilmastomuutos kuormittaa jo nyt pintavesiämme ja vaikuttaa raakavesien laatuun.

– Leudot ja sateiset talvet lisäävät pintavesien kuormitusta. Kun haihduttavaa kasvillisuutta on vähän, runsaat vesimäärät nousevat pelloille ja huuhtovat niistä valtavia fosforimääriä pintavesiin, hän sanoo.

Veden nopea kulkeutuminen pintamaan läpi ojen kautta puroihin ja jokiin heikentää pohjavesitulannetta, koska vesi ei ehdi imeytyä maaperään. Tätä ehkäistään parantamalla valuma-alueiden vedenpidätyskykyä esimerkiksi tukkimalla oja.

– Meillä on pitkä ja ikävä ojitushistoria erityisesti soilla. Soiden ennallistaminen, jatkuvapeitteinen metsänkasvatus sekä kosteikoiden ja tulvatasanteiden rakentaminen ovat tärkeitä toimenpiteitä pintavesien laadun parantamiseksi, Jyrkänkallio-Mikkola sanoo.

Suuria pintavedenottoamaita on 30–40. Ilmastomuutoksen myötä yleistyvät rankkasateet voivat aiheuttaa niille ongelmia.

– Rankkasateet, pitkät sadejaksot ja tulvat lisäävät ravinteiden, kiintoaineksen, humuksen ja epäpuhtauksien kulkeutumista vesis-

töihin, mikä voi lisätä vedenkäsittelyä laitoksilla, Rintala toteaa.

Ojitukset uhkana edelleen

Valuma-alueiden vedenpidätyskyvyn parantaminen auttaa myös kesäisin, jolloin kuivuus on yhä yleisempää.

Suomessa oli vuonna 2003 niin kuivaa, että joilakin alueilla pohjavesi alkoi ehtyä. Myös vuonna 2011 Kaakkois-Suomessa pohjavesi oli 30–60 senttimetriä normaalia alempana.

Kuivuuskausina sadot pienenevät, jolloin viljelykasvit eivät käytä lannoitteita tehokkaasti. Kun sateet palaavat, lannoitteet huuhtoutuvat vesistöihin.

Pohjavesialueiden maankäytön muutokset ovat yksi uhka pohjavesille. Esimerkiksi teollisuuden rakentaminen voi lisätä riskejä. Rakentamista on rajoitettu muun muassa siten, että pohjavesialueille ei sallita raskaasti maaperää kuormittavaa tuulivoimalarakentamista.

– Kaavoituksessa päädytään yleensä siihen, että pohjavesialueille ei sallita tuulivoimaloita, koska raskaan rakentamisen aikana maata myllätään. Se voisi vaikuttaa pohjaveteen, Rintala sanoo.

Vesihuoltolain uudistus edellyttää kunnilta suunnitelmaa.

Yhteisellä suunnalla kohti elinvoimaa

Kevät alkaa tehdä tuloaan. Valoa ei silti näy kuntataloudessa: valtionosuusuudistus kaatui viime vuoden lopulla, julkisen talouden tilanne on vakava, vienti ja työllisyys ovat ennusteita heikompia ja epävarmuus pitää asukkaat ja yritykset varovaisina.

VAIKEASTA TILANTEESTA HUOLIMATTA Suomen 308 kunnassa toteutetaan hyvinvointiyhteiskunnan keskeistä perustehtävää: edistetään asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä järjestetään asukkaille palvelut kestäväällä tavalla. Tässä työssä jokainen kunta ja sen johto kantavat merkittävää vastuuta ja ansaitsevat siitä kiitoksen.

Perustehtävä on vaikea, sillä lainsäädännön vaatimukset ovat jokaiselle kunnalle samat, vaikka olosuhteet ja kunnan taloudellinen liikkumavara ovat sijainnista, väestö- ja elinkeinorakenteesta ja kuntien rahoitusjärjestelmästä johtuen hyvin erilaiset.

On välttämätöntä, että kuntien valtionosuusjärjestelmä uudistetaan ja sen epäkohdat korjataan niin, että se huomioi aidosti kuntien nykytilanteen, erilaisuuden ja vallitsevan eriytymiskehityksen. Nyt järjestelmä ei kaikilta osin toteuta sille asetettuja tavoitteita, vaan jättää kuntia eriarvoiseen asemaan ja asettaa kuntalaiset eri puolella Suomea vaikeaan tilanteeseen arjen edellytysten näkökulmasta.

MONESSA KUNNASSA uudistetaan kuntastrategiaa. Tämä on viranhaltija- ja luottamushenkilöjohdolle erinomainen tilaisuus arvioida mennyttä ja asettaa tavoitteita tulevalle kehitykselle. Työ on haastavaa, koska tulevaisuuteen vaikuttavat tekijät ovat monelta osin sakean sumun peitossa. Kunta- ja alueministeri **Anna-Kaisa Ikonen** on perustanut parlamentaarisen työryhmän valmistelevaan ratkaisuja kuntien vaikeaan tilanteeseen. Valmistelu on lähtenyt hyvin liikkeelle kuntia kuulemalla.

Kunnat ovat hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen kivijalka, jonka varaan alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä rakennetaan. Kunnissa tehdään innovatiivista ja käytännönläheistä elinkeinopolitiikkaa sekä toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi. Suomen talous on saatava pitkäkestoiselle kasvu-uralle ja vienti nykyistä vahvempaan kasvuun. Tämä edellyttää samatonta yhteistyötä.

Tässä kokonaisuudessa vuoden alussa toimintansa aloittaneet alueelliset elinvoimakeskukset voivat olla tärkeä väline. Yhteistyö konkretisoituu erityisesti siinä, miten investointeja ja hankkeita edistetään arjessa. Lupa-asioiden ennakoitavuus, sujuvuus ja nopeus ovat ratkaisevia tekijöitä kuntien ja yritysten elinkeinopolitiittisesti merkittävien hankkeiden toteutuksessa. Pidetään yhdessä huolta siitä, että päätökset ja käytännön toimenpiteet hallinnon tasosta riippumatta vievät meitä haluttuun suuntaan kohti nykyistä voimakkaampaa kasvua ja elinvoimaa.

Kuva: Akaan kaupunki

Antti Peltola on Akaan kaupunginjohtaja ja Suomen Kuntajohtajat ry:n puheenjohtaja.

Kunnissa tehdään innovatiivista ja käytännönläheistä elinkeinopolitiikkaa.

Alvar Koskisen mielestä tietokoneella opiskellessa keskittyminen herpaantuu herkästi väärin asioihin. Myös Wiljami Wiss ja Heikki Kallio tarttuvat mielellään oppikirjoihin näppäimistön sijaan.

Kirja on yhä oppimateriaalien ykkönen

Vuonna 2024 peruskoululainen sai Suomessa käyttöönsä keskimäärin 145 eurolla oppimateriaaleja. Summa kattaa fyysiset oppimateriaalit ja digitaaliset oppimateriaalit.

Teksti ja kuvat Anssi Leppänen

Suomen oppimateriaaliyhdistys on tehnyt kustannusvertailun kuntien oppimateriaaleihin käyttämistä varoista. Kartoituksen historia on varsin lyhyt. Se on tehty vasta kaksi kertaa ja tilastot kattavat vuodet 2023 ja 2024. Tulokset antavat kuitenkin jo kuvaa siitä, miten erilaisia summia kunnissa oppimateriaaleihin käytetään. Vajaa viidennes eli 23 prosenttia kunnista käytti vuonna 2024 rahaa oppimateriaaleihin noin 200 euroa oppilasta kohti. Joissakin kunnissa rahaa käytettiin jopa yli 300 euroa. Luvut ovat keskiarvoja, jotka on painotettu kuntien koon mukaan. Kuntien käyttämät rahasummat on saatu kuntien tilinpäätöstietojen mukaisesta oppimateriaalimenoista.

Suurista kaupungeista Helsinki käytti oppimateriaaleihin rahaa vuonna 2024 102 euroa oppilasta kohti. Vieressä sijaitseva Vantaa hankki samaan aikaan oppimateriaaleja jokaiselle oppilaalle keskimäärin 175 ja Espoo 160 eurolla. Eroa naapurusten välillä oli siis melkoisesti.

Suurten kaupunkien peränpitäjä tilastossa on Jyväskylä 95 eurollaan. Turussa rahaa käytettiin oppilasta kohti 145 ja Oulussa 152 euroa. Tampere on suurten kaupunkien joukossa selkeästi suurien rahankäyttäjien joukossa 148 eurollaan, vaikka summa pienentyikin edellisestä vuodesta. Tampereella kaupungin strategia on olla suurten kaupunkien ykkönen perusopetuksen oppimistuloksissa.

– Voi ihan hyvällä mielellä katsoa niitä lukuja paljonko Tampere satsaa perusopetukseen. Tampere kestää vertailun, tulkitsee lukuja tyytyväisenä Tampereen kaupungin opetusjohtaja **Simo Turtiainen**.

Tarkastelua ja ihmettelyä

Oppimateriaaleihin vuosittain varattava raha on osa kuntien budjettisuunnittelua. Merkittävää debattia oppimateriaalimenoista ja koulutusmenoista ei Tampereella ole käynnissä. Säästöpainetta kuitenkin on aina. Turtiainen tunnistaa sen, että kuntataloudessa joudutaan säästämään vähän kaikesta. Koulutus ei voi jäädä säästöjen ulkopuolelle.

Suurikaan rahasumma ei toisaalta takaa laadukasta opetusta ja oppimateriaalia. Pienemmälläkin rahalla voidaan saada aikaan yhtä laadukas lopputulos, kun mietitään järkevästi rahojen käyttöä. Turtiaisen mukaan avoin keskustelu siitä miten raha käytetään ja mahdollisuuksien näkeminen on tervetullutta.

– Avoin tarkastelu ja ihmettely, siitä mikä voisi olla järkevää ja mahdollista, Turtiainen tiivistää ajatuksensa. Samalla hän muistuttaa, että päätöksenteossa on katsottava kokonaisuutta. Rahan lisäksi on otettava huomioon oppimistulokset, sivistys, henkilöstön jakaminen ja oppilaat. Mikään näistä ei saisi painottua liikaa.

Tampereella arviolta 90 prosenttia oppimateriaalikustannuksista muodostuu edelleen fyysisistä tuotteista. Pääosin siis oppikirjoista ja harjoituskirjoista. Noin kymmenesosan kustannuksista muodostavat digitaaliset aineistot. Digisisältöjä on tarjolla paljon etenkin opettajille tukemaan heidän työtään. Esimerkiksi Turtiainen nostaa digitaaliset kyselyt ja testit, joilla saa paljon dataa esimerkiksi lukutaidon tasosta. Data antaa myös suunnitteluun ja johtoportaalteentistä enemmän mahdollisuuksia tiedolla johtamiseen.

Kirja miellyttää

Tamperelaisen Kaarilan koulun yhdeksännen luokan oppilaat **Iiris Pirinen, Luna Koukkari, Heikki Kallio, Wiljami Wiss** ja **Alvar Koskinen** arvioivat käytössään olevan oppimateriaalin tukevan hyvin opiskelua. Suuren osan oppikirjoistaan he kertovat saavansa käyttettyinä mutta hyväkuntoisina. Lukuvuoden lopuksi oppikirjojen kunto tarkastetaan ennen kuin ne lähtevät seuraaville käyttäjille. Merkintöjä ja alleviivauksia kirjoihin saa yleensä tehdä opettajien luvalla.

Opettaja on edelleen se juttu oppimisessa.

Useimmissa oppiaineissa kirjat tuntuvat nuorille edelleen digimateriaaleja käytännöllisimmiltä. Fyysisen materiaali auttaa muun muassa keskittymiseen.

– Ehkä keskittyminen voi herpaantua enemmän tietokoneella, pohtii Alvar omaa suhdettaan digimateriaaleihin. Myös Wiljamin mielestä kirja on helpommin saavutettavissa.

Myös Iiris tunnustaa tykkäävänsä enemmän kirjoista oppimisen välineenä. Yhtenä digitaalisten oppimateriaalien ongelmana nuoret pitävät

salasanoja. Unohtunut tai vaihdettu salasana saattaa estää kotitehtävän tekemisen tai ainakin hidastaa sitä.

– Jos sä unohdat salasanan, siinä menee aikaa sen järjestämiseen, arvioi Luna kokemuksiaan. Myös Wiljamilla on kokemuksia siitä kun salasana on vaihtunut ja vaikkapa esitelmän teko kotoa ei onnistukaan.

Tehtäväpainotteisissa aineissa digimateriaali on oppilaille tervetullutta. Matematiikkaan ja kieliin he arvioivat digitaalisuuden sopivan hyvin. Digiharjoituksia he ovatkin tehneet paljon matematiikan lisäksi muun muassa ruotsissa ja espanjassa. Kemia, maantieto, historia ja biologia sen sijaan ovat kaikkien viiden mielestä aineita, joissa kirjat ovat digiaineistoa parempi vaihtoehto. Myös äidinkieleen fyysinen materiaali sopii hyvin.

– Äikkä ehkä on sellainen, jossa oppii myös kirjoittamaan paremmin, miettii Heikki fyysisen kirjan, kynän ja vihkon paremmuutta äidinkielen opiskelussa.

Fyysisissä materiaaleissa oppilasviisikkoa on eniten jäänyt harmittamaan se, että tilattu vihkoja joutui odottamaan pitkään. Myöhästynyt vihkotoimitus hankaloitti muistiinpanojen tekemistä.

Kaarilan koulun rehtori **Jari Ikola** ei ylläty oppilai-

den näkemyksistä oppimateriaaleista. Hänenkin mielestään perinteinen kirja on yhä toimiva käyttöliittymä opiskelussa. Konkreettinen, kädessä pidettävä esine on arvossaan myös rehtorille.

– Tuossa tuli hyviä pointteja esimerkiksi kirjautumisongelmista, arvioi Ikola oppilaita kuunneltuaan. Jos oppilas vaikka jokaisen oppitunnin alussa joutuisi käyttämään kirjautumiseen aikaa ongelmien takia, veisi se keskittymistä ilman muuta pois käsiteltävästä aiheesta.

Oppimateriaalin demokratia

Ikola jakaa oppilaiden havainnon myös kirjojen kierrättämisestä. Hän pitää kierrättämistä järkevänä mutta myös pakollisena taloudellisista syistä. Toki rajat siinäkin on muistettava.

– Kyllähän meillä kirjat kiertävät niin paljon kuin ne vaan voivat kiertää. Jossain vaiheessa täytyy ottaa huomioon, että maailma muuttuu nopeasti. Vaikka kirjan kunto kestäisi, niin ei vaikka ihan kymmeniä vuosia voi kierrättää, toteaa Ikola ja sanoo maailman muutosten näkyvän nopeimmin esimerkiksi historian ja yhteiskuntaopin kirjoissa.

Laadukkaan opetuksen tae on Ikolan mielestä se, että opettajalla on käytössään se määrä ja laatu oppimateriaalia minkä hän tarpeelliseksi kokee. Opettajilla onkin suuri valta siihen mitä päättäjien kohdentamalla rahalla lopulta saadaan. Rehtori kiittelee opettajien ammattitaitoa ja autonomiaa oppimateriaalivalinnoissa.

– Se on yksi tämän meidän koko järjestelmän vahvuus, summaa Ikola opettajien osaamisen. Samalla hän muistuttaa, että valintoja tehdään myös aine-

ryhmittäin. Sama kirjasarja jatkuu luokka-asteelta toiselle.

Jatkuvuus antaa opettajille myös synergiaetua ja mahdollisuuden vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia kollegojen kanssa. Ikolan havainnon mukaan jokainen opettaja käyttää jollain tapaa digitaalista materiaalia työssään hyväkseen.

Suomalaisen oppimateriaalin laatuun Jari Ikola on todella tyytyväinen. Pieni kielialue ei ainakaan rajoita materiaalin laatua.

– Kyllähän meidän oppimateriaali kautta linjan Suomessa on äärimmäisen laadukasta. Ikolan mielestä laadukas oppimateriaali on myös demokratiakysymys. Kaikilla oppilailla on oikeus ja mahdollisuus tasalaatuisen ja hyvää oppimateriaaliin.

Demokraattisuutta lisää myös oppilaiden digitaitojen kehittyminen digitaalisten opetusmateriaalien lisääntyessä. Se valmistaa kohtaamaan yhä digitaalisemman yhteiskunnan.

Simo Turtiainen on samaa mieltä demokraattisuudesta. Molemmat myös korostavat digimateriaalin mahdollisuuksia opetuksen eriyttämisessä. Sekä huipputahtia eteneville oppilaille että niille jotka tarvitsevat tukea pysyäkseen opetuksen tahdissa

voidaan digitaalisesti luoda omaan tasoon sopivaa materiaalia. Tässä Turtiainen maalaillee uutta roolia tekoälylle.

– Kuinka nopeasti tekoäly tulee sellaiseen rooliin, että se pystyy yksilöimään oppimispolkua, räätälöimään tehtäviä sopivalle tasolle ja haastamaan oppilasta juuri omalla tasollaan.

Vaikka opettajan taito arvioida ja sopeuttaa on edelleen keskeistä, saattaa tekoälyn apu tason määrittä-

OPPIMATERIAALEIHIN KÄYTETÄÄN 145 EUROA OPPILASTA KOHTI

■ Luvussa ovat mukana sekä painetut oppimateriaalit että digitaaliset sisällöt

■ Luku on keskiarvo ja painotettu kuntien koon mukaan

■ Summat on saatu vertaamalla kuntien tilinpäätöstietoja oppilasmääriin

■ Oppilasmäärissä on huomioitu vain varsinaiset peruskoulun oppilaat

AIVOTKAYTTOON.FI

■ Itse tuottua oppimateriaalia verkossa

■ Ympäristöoppia alakouluun ja terveystietoa yläkouluun

■ Mahdollisuus paikallistaa asioita

■ Materiaalit saa käyttöönsä muualla Suomessakin

misessä antaa opettajalle mahdollisuuksia säästää työaikaa laadukkaaseen opetukseen ja siihen, että opettaja todella voi kohdata oppilaansa.

– Ei opettaja pysty parhaalla tahdollakaan välttämättä tuottamaan yksilöllistä materiaalia vaikkapa kahdellekymmenelle oppilaalle, kertoo Turtiainen esimerkin ja korostaa, että digitaalisuuden voi nähdä myös työkaverina.

Kaiken kaikkiaan Turtiainen näkee digitaalisuuden lisääntymisen positiivisena. Kunhan sitä ei tuoda opetukseen väkisin ja itsearvoisesti, vaan tarpeen mukaan. Toki digimateriaalien tehokas käyttö edellyttää, että laitteita niiden käyttämiseen on kouluilla riittävästi. Tämäkin on demokratiakysymys. Tampereella pidetään tästäkin kiinni. Tällä hetkellä luokilla 6. ja 7. on oppilailla käytössään henkilökohtainen läppäri. Parin vuoden kuluessa myös 8.-9.-luokkalaiset tulevat saamaan omansa.

Kohtaaminen keskeistä

Olipa oppimateriaali fyysistä tai digitaalista opettajan rooli, vahva pedagoginen ajattelu ja taito kohdata oppilaat on opetuksessa edelleen keskeinen asia.

– Opettaja on edelleen se juttu oppimisessa, korostaa Ikola vuorovaikutuksen ja kohtaamisen tärkeyttä opetustyössä.

Kohtaamisen tärkeydestä puhuu myös Simo Turtiainen. Hänen mielestään opettajia ja heidän pedagogista osaamistaan ei korvaa mikään. Siinä on opetuksen ydin.

Samalla hän antaa kuitenkin arvostuksensa oppimateriaalien tekijöille ja muistuttaa sen olevan asiantuntijatyötä. Laadukkailla ja hyvillä oppimateriaaleilla hän näkee olevan ennen kaikkea opettajan työtä tukeva rooli. Hänen mielestään olisikin kohtuutonta, jos opettajat joutuisivat laatimaan materiaalinsa täysin itse.

Opetusjohtaja harmittelee sivistyksen jääneen Suo-

Harjoitustehtäviä sisältävissä aineissa digiaineisto on parhaimmillaan, lukuaineissa kirjat, pohtivat Luna Koukkari ja Iiris Pirinen.

messä perusopetuskeskustelussa hieman varjoon. Digitaalisuus ja hyvinvointi ovat esimerkiksi olleet näkyvämmiin pinnalla puheissa. Sivistyksen hän soisi nostettavan uudelleen vahvemmin keskustelun keskiöön.

– Perusopetuksen ydintehtävä on ylläpitää sivistystä ja kyllä oppimateriaalit tähän keskusteluun liittyvät vahvasti, muotoilee Turtiainen ja toivoo sivistyksen renesanssia. Toki mitään teemaa ei kannata unohtaa, hän jatkaa muistuttaen, että ilman laajaa sivistystä ei voi olla hyvinvointia ja ilman hyvinvointia ei voi olla laajaa sivistystä.

Aivot käyttöön

Tampere ympäristökuntineen on lähtenyt myös tuottamaan itse oppimateriaalia. Internetiin on avattu Aivot käyttöön -sivusto, jossa on ympäristöopin oppimateriaali 1.-6. luokille ja terveystiedon materiaali 7.-9.-luokkalaisille. Terveystiedon materiaali on täysin digitaalinen. Ratkaisuun on päädytty viimeisimmän opetussuunnitelmakierroksen jälkeen, kun Tampereella huomattiin, että ympäristöopissa ei heille sopivaa sisältöä valmiina löytynyt.

– Valtakunnallinen opetussuunnitelma ei vuosiluokkaista sisältöjä. Se tehtiin silloin opetuksen järjestäjätasolla. Mikään markkinoilla oleva materiaali ei vastannut Tampereen vuosiluokkaistamista, selittää Turtiainen ratkaisua.

Tampereella ei pantata tietoa. Oppilaiden materiaali verkossa on kaikkien käytössä ilmaiseksi. Opettajan materiaalinkin saa käyttöönsä kysymällä. Turtiainen arvioi, että tällä hetkellä materiaalia käyttää noin 10 000 oppilasta muualla Suomessa. Tehty työ siis säteilee apuna laajalle joukolla ympäri Suomen. Tuotetun materiaalin kaupallistaminen ei kuitenkaan ole suunnitelmassa. Tietoa ja materiaalia jaetaan ilmaiseksi jatkossakin, hän lupaa.

Taloudellisesti opetusjohtaja pitää oman digitaalisen oppimateriaalin rakentamista kustannustehokkaana. Alkuun sisältöjen tuottaminen tietenkin vei rahaa, mutta vuosien mittaan ratkaisu on osoittautunut tehokkaaksi. Rahaakin tärkeämpänä hän kuitenkin pitää sitä, että materiaali toteutettiin ja sen tekeminen nähtiin mahdollisuutena.

– Se on Tampereen seudun opettajilta Tampereen seudun opettajille.

Kovin monessa kunnassa Turtiaisen mukaan ei ole ole vastaaviin

hankkeisiin ole lähdetty. Hän kuitenkin pitää arvokkaana asiana sitä, että materiaaliin voi tuoda paikallisen leiman esimerkiksi ympäristöopissa. Siihen kustantamot, jotka joutuvat ajattelemaan laajempaa maantieteellistä aluetta eivät pysty. Turtiainen näkee paikallisuuden itsetuotetun materiaalin yhtenä arvona ja pitää sitä osana tiedon jakamisen kulttuuria. ■

”
Ehkä keskittyminen voi herpaantua enemmän tietokoneella.

Kuntalehden gallup: Mitkä ovat kuntasi vahvuudet?

Tällä kertaa Kuntalehden gallupissa vastausvuoron saavat valtuustojen puheenjohtajat Keijo Ruonala Ranualta, Tea Nieminen Pornaisista ja Peppiina Kahakka Kajaanista.

Teksti Jouni Lampinen

Kuva: Niemisen arkisto

Tea Nieminen (kesk.) Pornaisen valtuuston puheenjohtaja

Pornaisten vahvuus on toimiva ja rauhallinen arki pienessä eteläisessä kunnassa. Luonto on täällä aidosti osa jokapäiväistä elämää. Pienen kunnan mittakaava näkyy sujuvuutena ja yhteisöllisyytenä. Pornaisissa arki on selkeää. Palvelut ovat lähellä, ihmiset tuntevat toisensa ja asioita tehdään yhdessä. Yhdistys- ja seuratoiminta on aktiivista, ja harrastusmahdollisuuksia vahvistaa myös kohta valmistuva monitoimihalli, joka kokoaa liikuntaa ja vapaa-aikaa saman katon alle. Kasvatuksessa ja koulussa korostuvat turvallinen oppimisympäristö ja pienet luokkakoot. Asuminen on monipuolista ja väljää, ja kunta tarjoaa mahdollisuuden rakentaa omanlaista elämää luonnon keskellä, vain tunnin matkan päässä pääkaupungista. Pienessä kunnassa yrittäjyyttä tukee käytännönläheinen toimintaympäristö, jossa yrittäjyys on luonteva osa arkea. Pornaisissa arki toimii, ympäristö on viihtyisä ja yhteisö pitää huolta. Se tekee kunnasta hyvän paikan elää ja kasvaa eri elämänvaiheissa.

Kuva: Ruonalan arkisto

Keijo Ruonala (sd.) Ranuan valtuuston puheenjohtaja

Ranuan kunta katsoo luottavaisesti tulevaisuuteen useiden merkittävien hankkeiden ja vahvuuksien siivittämänä. Kunnan strategiset kehityshankkeet, sujuva arki ja kehittyvä matkailu muodostavat perustan, jonka varaan Ranua rakentaa kasvua ja hyvinvointia. Kunnan alueella on vireillä useita suuria hankkeita, jotka voivat muuttaa alueen elinkeinorakennetta merkittävästi. Esimerkiksi Suhangon kaivoshanke, arvoltaan 1,5–2 miljardia euroa, toisi toteutuessaan noin 500 välitöntä työpaikkaa ja miljoonaluokan verotulot kunnalle. Investointipäätöstä odotetaan vuonna 2027. Ranua profiloituu lapsiystävällisenä kuntana, jossa arki on helppoa ja turvallista. Uudet koulut, päiväkotit ja hyvinvointikeskus tarjoavat laadukkaita ja turvalliset puitteet kuntalaisille. Luonto ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet ovat kaikkien ulottuvilla, mikä lisää alueen vetovoimaa. Ranuan eläinpuisto ja Ranua Resort ovat kunnan matkailun kruununjalokiviä. Lapin matkailun voimakas kasvu heijastuu myös Ranualle.

Kuva: Kahakan arkisto

Peppiina Kahakka (vas.) Kajaanin valtuuston puheenjohtaja

Kotikuntani vahvuuksia ovat ehdottomasti sisukkuus ja yhteinen tekemisen meininki. Kainuulainen sisu näkyy koko maakunnassa, mutta erityisesti keskuskaupungissa, jossa ei ole jääty surkuttelemaan nälkämään niukkuutta vaan keskitytty panostamaan tulevaisuuteen.

Kajaanissa on lähdetty kehittämään uudenlaisia avauksia esimerkiksi datakeskustoitinnan ympärille. Samalla on panostettu myös laadukkaisiin peruspalveluihin, jotta jokaisen kuntalaisen arki sujuu hyvin.

Yhdessä tekeminen näkyy kokoamme suuremmassa kulttuuritarjonnassa, jossa monenkirjavan joukon yhteisvoima on valjastettu kaikkien kaupunkilaisten iloksi. Saamme Kajaanissa nauttia läpi vuoden erilaisesta ruumiin ja sielun ravinnosta erityisesti liikunta-, kulttuuri- ja järjestötoiminnan saralla.

Erityisesti tänä vuonna, kun juhlimme kaupungin 375-vuotista historiaa, Kajaani näyttää parhaan puolensa.

Kokemustieto haastaa ammattilaisia lastensuojelussa

PERHEITÄ autetaan paremmin, kun palvelujärjestelmässä muodostetaan yhteistä tietoa asiakkaiden ja ammattilaisten kanssa auttamisen keinoista ja sisällöistä.

Palvelujärjestelmän toimintaa kehitetään jatkuvasti ja palvelujen vaikuttavuutta tutkitaan paljon.

Lastensuojelussa voidaan kokemusasiantuntijoiden kokemustiedon avulla huomioida perheiden toimijuutta uudella tavalla ja nähdä perheitä yksilöllisesti.

Palvelujärjestelmän järjestelmälähtöiselle tiedolle on luontaista lokeroida perheitä tiettyyn palvelukategoriaan ja ohjata perheiden kanssatyöskentelyä ennalta määritellyn tiedon mukaan palvelujärjestelmässä sektoreittain ja talouden tunnuslukujen ohjaamina.

Ammattilaistenkin tämänhetkisenä toiveena on kyetä pysähtymään perheen tilanteiden äärelle, työskennellä joustavammin perheen kanssa ja käyttää omaa kertynyttä kokemustiedon osaamistaan työskentelyssä.

PERHEIDEN auttamisesta tiedetään jo paljon. Meillä on runsaasti järjestelmälähtöistä ja professionaalista tietoa, joka on pidemmän ajan ammatillista tietoa. Tämä myös kehittyi koko ajan analysoimalla ongelmia ja niiden seurauksia.

Lisäksi meillä ammattilaisten ja asiakkaiden kokemusperäistä tietoa esimerkiksi siitä, miten palveluissa yhdessä onnistutaan, tai mikä ei edistä perheiden tilannetta.

Lastensuojeluun on koulutettu kokemusasiantuntijoita, kuten Asiakkaasta kumppaniksi -yhteistyöhankeessa Turussa. Kokemusasiantuntijat ovat ennen olleet palvelun asiakkaina, ja nyt he ovat työstäneet kokemuksiaan kokemustiedoksi, josta olisi hyötyä sekä ammattilaisille että asiakkaille.

Kyseisessä hankkeessa pidettiin tämän tiedon avaamiseksi yhteiskehittämisen työpajoja, joissa pyrittiin nostamaan esiin myös ammattilaisilta sitä tietoa, joka jää toisinaan järjestelmässä hyödyntämättä.

AMMATTILAISET, asiakkaat ja kokemusasiantuntijat pohtivat työpajoissa nimenomaan sitä, miten perheiden ja ammattilaisten kokemustietoa palvelujärjestelmässä hyödynnettäisiin.

Eniten puhutti se, voidaanko kokemustiedon avulla auttaa asiakkaita ja ammattilaisia yhdessä löytämään nopeammin perheelle sopiva palvelu sekä se, millaisille palveluille on aidosti tarvetta.

Työpajoissa puhuttiin myös siitä, miten tärkeää olisi, että ammattilaiset ja asiakkaat voisivat yhdessä rakentaa tietoa perheen tilanteesta ja palveluista.

Tämä yhteinen tiedonmuodostus edellyttää aikaa ja luottamusta, sekä näitä edistäviä rakenteita. Se toisi pysähtymistä, aitoa kohtaamista ja tilaa molempuoliselle kokemustiedolle.

Ammattilaiset ilmaisivat halunsa huomioida perheiden tilannetta yksilöllisemmin. Käytännössä tämä toteutui heikosti aikapaineiden ja standardoitujen palvelupolkujen vuoksi.

JÄRJESTELMÄLÄHTÖINEN tieto ohjaamassa palveluita koettiin jäykäksi ja lokeroivaksi.

Asiakkaat kokivat kokemusasiantuntijoiden välittämän vertaistiedon palveluista ja niiden seurauksista aidommaksi ja luotettavammaksi kuin järjestelmän tarjoaman informaation.

Kokemustieto haastaakin järjestelmä-

”

Ammattilaistenkin toiveena on kyetä pysähtymään perheen tilanteiden äärelle.

lähtöistä palveluohjausta ja kokemusasiantuntijat tuovat systeemiin uutta ymmärrystä ja innovaatioita.

Edellä mainitussa työpajassa esiteltiin asiakkaan innovoima kaaviopohja perheen tilanteesta ja tämänhetkisistä palveluista, tämän avulla ammattilaisen kanssa keskustelu tulevaisuuden suunnista oli helpompaa.

KOKEMUSASiantuntijoiden rooli on ratkaiseva myös yhteistyön lisäämisessä, joskin järjestöissä toimivat kokemusasiantuntijat myös kokivat, ettei heidän asiantuntemustaan ja kriittistä näkökulmaansa käytäntöjen kehittämiseen aina oteta vakavasti, vaan heidän historiansa palvelun asiakkaana leimasi heitä.

Myös ammattilaiset kokivat oman kokemustiedon edistäminen organisaatiotasolla hankalaksi, ja tällaisen erilaisen tiedon käyttöönoton ja edistämisen jäävän usein yksittäisten työntekijöiden varaan.

Johdon puuttuminen kehittämisprosesseista nähtiin merkittäväksi esteeksi kokemustiedon systemaattiselle hyödyntämiselle koko työyhteisössä.

Uudet työntekijät nähtiin toivon pilkahduksena: he eivät vielä ole sitoutuneet jäykkään järjestelmäkulttuuriin ja ovat avoimia uusille näkökulmille ja sitä kautta tiedon muodoille.

Järjestöt nähtiin myös tärkeässä roolissa viemässä kokemustietoa, erityisesti koulutuksissa tuleville ammattilaisille.

HANKKEESEEN LIITTYVÄ TUTKIMUKSEN viitekehys pohjautui palvelujärjestelmän ekosysteeminäkökulmaan, jossa palvelujärjestelmää tarkastellaan vuorovaikutteisena ja moniäänisenä kokonaisuutena.

Ammattilaistiedon ja kokemustiedon yhteensovittaminen on keskeinen haaste.

Kokemustiedon tuoman vaikuttavuuden paranemisen edellytyksenä on, että palvelujärjestelmää pystytään muuttamaan – ei vain asiakasrajapinnan asiakasosallisuutta, vaan myös rakenteellisesti toimintakulttuureja organisaatioissa ja verkostoissa.

Mari Turja viihtyy työhuoneellaan Turun Taiteen talolla. Kuva: Mimosa Turja

Hybridihallinnon aikana järjestöt ja kokemusasiantuntijat ovat keskeisiä tietolähteitä ja innovaattoreita kuntien ja yksityisten palvelutuottajien yhteistyöverkostoissa.

VOIDAANKIN KYSYÄ, millaista yhteistyötä olisi hyvä tehdä kunnissa soten eri sektorien, järjestöjen ja yksityisten palvelutuottajien kesken, jotta kaikki tieto perheiden auttamisesta olisi käytössä.

Hallinnolla on taipumus hallinnoida, eli Jouko Karjalaista lainaten, jos keskitymme yhteiskunnassa vain ilmiöiden

seurauksiin, kuten lukuihin lastensuojelussa, olemme asteella, jossa pyrimme hallitsemaan ongelmaa. Emme vielä pääse itse ilmiöön, esimerkiksi siihen, mitä perheille ja lapsille on tapahtunut ennen lastensuojeluun päättymistä, miten heitä on autettu ja mitä auttamisessa on tapahtunut, eli mistä varsinaisesti on kyse. Lisäksi Jouko Karjalainen toteaa (kirjassa Toinen tieto, Hänninen ym. 2003), että hallinnon kärryistä saattaa aina pudota jotain.

Mitä hallinnon kärryistä tällä hetkellä putoaa? Kokemustiedon hyödyntämisellä

saaisimme ehkä jotain oleellista selville ja sen tuomisella järjestelmätiedon oheen tiedolla johtamisessa autettaisiin perheitä aikaisemmin ja paremmin.

Yksikään palvelu ei sinällään ole itsetarkoitus eikä myöskään sen hallinnointi. Loppujen lopuksi näin säästettäisiin kaikkien aikaa ja rahaa.

MARI TURJA
Väitöskirjatutkija, sote-alan työnohjaaja- ja prosessikonsultti

Digitaaliset lompakot avuksi asiointiin

KUNTALAISET SAAVAT eurooppalaisista digitaalisista identiteettilompakoista (EUDI-lompakko) uuden välineen muun muassa kuntien kanssa asiointiin. Käytännössä kyse on mobiilisovelluksesta, jonka avulla henkilö voi tunnistautua, välittää tietoja sekä tehdä sähköisiä allekirjoituksia.

EUDI-lompakot liittyvät 2024 voimaan tulleeseen eIDAS-asetuksen uudistukseen, jossa muun muassa velvoitetaan EU:n jäsenvaltioita tarjoamaan asetuksen vaatimuksiin vastaava lompakkoratkaisu. Suomessa tehtävä on annettu Digi- ja väestötietovirastolle (DVV), ja valmista tulee olla viimeistään joulukuussa 2026. EUDI-lompakot ovat siis sertifioidusti eIDAS-asetuksen vaatimuksiin vastaavia eräänlaisia digitaalisia lompakoita, joita tulee tulevaisuudessa olemaan markkinoilla useita erilaisia. Esimerkiksi Appllella ja Googlessa on jo omia ratkaisuja olemassa.

KUNTALAINEN VOI TULEVAISUUDESSA tunnistautua asiointipalveluihin sähköisesti EUDI-lompakolla, joka ainakin ensi vaiheessa toteutuu Suomi.fi-tunnistuksen kautta ilman erillisiä toimenpiteitä kunnilta. Yleiseksi EUDI-lompakoiden käyttötilanteeksi voi tulla esimerkiksi alennusoikeuden (mm. opiskelija, eläkeläinen) tai erilaisten pätevyysien (esim. tutkintotodistus, tulityökortti) osoittaminen asiointi- tai työnhakutilanteissa.

EUDI-lompakkoa voisi myös hyödyntää esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksujen määrittelyn yhteydessä tulotietojen osoittamiseen tai tilanteessa, jossa riittää tieto kuntalaisuudesta, kuten osallistaminen kunnan kehittämistä koskevaan äänestykseen. Niin sanotun valikoivan tietojen jakamisen myötä mahdollistuu lisäksi vaikkapa ikäryhmään kuulumisen osoittaminen ilman tarkan syntymäajan tai henkilötunnuksen jakamista. EUDI-lompakoita voi hyödyntää sähköisen asiointin lisäksi käyntiasioinnissa.

EUDI-lompakot tuovat hyötyä kuntalaisten lisäksi

”
Kuntien oli aiheen
uutuuden
sekä konkretian
puutteen vuoksi
haastavaa tunnistaa
vaikuttavia
käyttötapauksia.

myös niiden välityksellä tietoja vastaanottaville tahoille, kuten kunnille ja kaupungeille. Digitaalisia todisteita ja tietoja, jotka välitetään EUDI-lompakon kautta, on vaikeampi väärentää kuin paperisia tai pdf-muotoisia todistuksia. EUDI-lompakosta välitetynä tiedon vastaanottaja pystyy teknisesti varmentamaan, että tieto on peräisin alkuperäisestä tai virallisesta lähteestä, se on ajantasainen, eikä sen tietoja ole muutettu.

Kuntaliitto selvitti kuntien ja kaupunkien näkökulmia EUDI-lompakoihin ja niiden potentiaaliin syksyn 2025 aikana toteutetussa Eurooppalainen digitaalinen identiteettilompakko kuntien näkökulmasta -esiselvityksessä. Keskusteluihin osallistui yhteensä 71 henkilöä 11 kunnasta pääasiassa digikehittämiseen ja tietohallintoon liittyvillä tehtävänimikkeillä.

Useimmille EUDI-lompakot eivät vielä olleet tuttuja. Jotta EUDI-lompakoita saadaan hyödynnettyä tarkoituksenmukaisesti, on oleellista, että tietoisuus niiden ominaisuuksista ja mahdollisuuksista lisääntyy. Kuntien oli aiheen uutuuden sekä konkretian puutteen vuoksi haastavaa tunnistaa vaikuttavia käyttötapauksia, vaikka suhtautuminen olikin kiinnostunut. Epäröintiä aiheuttaa epävarmuus siitä, miten EUDI-lompakoiden käyttöönotto lähtee liikkeelle sekä mihin prosesseihin EUDI-lompakot tuovat eniten lisäarvoa suhteessa jo olemassa oleviin

toimintamalleihin. Potentiaalisimmiksi käyttöalueiksi tunnistettiin työllisyys, maahanmuutto ja kotoutus, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä henkilöstöhallinto. Esimerkiksi alennustodisteiden ja ammattipätevyysien osoittamisessa tiedetään olevan volyymia, jolloin vaikuttavuutta voi tunnistaa ainakin sen osalta.

HENKILÖKÄYTTÖSSÄ olevien EUDI-lompakoiden lisäksi EU on antanut asetusehdotuksen yrityslompakoista. Niiden idea on samansuuntainen kuin EUDI-lompakoiden. Yrityslompakoilla voi tunnistautua organisaationa, välittää tietoja sekä tehdä sähköisiä allekirjoituksia. Yrityslompakot taipuvat kuitenkin EUDI-lompakoita monimutkaisempaan tietojenvälitykseen myös automatisoidusti sekä esimerkiksi organisaation työntekijöiden valtuuksien hallinnointiin.

EUDI-lompakoiden osalta eIDAS-asetus velvoittaa ainoastaan sähköisen tunnistautumisen hyväksymiseen. Painetta EUDI-lompakoiden hyväksymiseen muuhunkin asiointiin voi muodostua muusta lainsäädännöstä tai kuntalaisilta. Yrityslompakoiden osalta velvoite on asetusehdotuksessa laajempi, sillä julkisen sektorin tulisi hyväksyä yrityslompakot yritysten käytössä tietojen osoittamiseen. Tämä tarkoittaa, että myös julkisen sektorin toimijoilla tulisi itsellään olla yrityslompakko käytössä.

Kuntien ja kaupunkien kannattaa olla hereillä EUDI- ja yrityslompakoiden sääntelyn sekä käyttöönoton etenemisessä ja arvioida niiden vaikutuksia omiin asiointiprosesseihin niin kuntalaisten kuin muiden organisaatioiden kanssa. Ne tuovat mukanaan muutostarpeita, mutta myös täysin uudenlaisia mahdollisuuksia, joita ei perehtymättä kannata ohittaa.

NIINA ERKKILÄ

Kirjoittaja työskentelee Kuntaliiton Digitalisaatio ja tietoyhteiskunta -tiimissä ja on toteuttanut artikkelissa mainitun esiselvityksen EUDI-lompakoista. Esiselvitys löytyy Kuntaliiton julkaisuista osoitteesta kuntaliitto.fi/julkaisut.

Hyvinvointialueilla ihmisiä pallotellaan paikasta toiseen säästöjä hakien

JULKINEN TALOUTEMME on suurissa ongelmissa ja samalla muut Pohjoismaat porskuttavat. Mikä meitä oikein erottaa?

Pohjoismaisen hyvinvointimallin keskeinen periaate on vastuu lähipalveluista.

Tässä periaatteessa palvelut ovat mahdollisimman lähellä ihmistä ja päätöksenteko kuntatalouden piirissä ja kuntien vastuulla. Näin toimitaan samalla, kun erityispalveluja, kuten sairaalatoimintaa keskitetään.

Tätä edellyttää myös EU:n läheisyysperiaate, jonka mukaan päätökset on tehtävä aina mahdollisimman lähellä ihmistä.

VALTION JA KUNTIEN TYÖNJAKO ja vastuut ovat olleet selvät. Valtio vastaa turvallisuudesta, tulonsiirroista ja korkeimmasta opetuksesta. Paikallishallinto puolestaan vastaa pääosin julkisesta kulutuksesta eli hyvinvointipalveluista.

Tästä työnjaosta johtuen valtio on rahoittanut toimintansa ensisijaisesti kulutuksen veroilla. Ansiotulojen verotus puolestaan on ollut ensisijaisesti paikallishallinnon vastuulla ja kohdistunut nämä tulot sen vastuulla olevien palvelujen rahoittamiseen. Näin on nytkin muualla Pohjoismaissa.

Sote-uudistuksen myötä nämä periaatteet murrettiin ja siirryttiin käytännössä suunnitelmatalouteen, jossa keskushallinto päättää rahoituksesta ja pitkälti myös toiminnan ohjauksesta. Yhdessäkään muussa Pohjoismaassa sosiaali- ja terveyspalveluita ei ole tunnettu yhteen ja samaan hallintoon. Eikä näin ole tehty tietääkseni missään muuallakaan maailmassa.

Tästä on seurannut ja seuraa merkittäviä hallinnollisia, toiminnallisia ja taloudellisia ongelmia erityisesti vanhuspalveluissa, joissa ikäihmisiä siirretään jopa satojen kilometrien päähän kotikunnastaan ja omaisistaan.

KUNNILLE SIIRRETTIIN työllisyysvastuut. Mutta esimerkiksi monet pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon liittyvät kokonaisuudet – kuten päihdepalvelut, mielenterveyspalvelut, velkaneuvonta, perhepalvelut ja kuntouttava työtoiminta – ovatkin toisessa hallintoyksikössä.

Kuntien pitäisi edistää elinvoimaa, jonka merkittävä tekijä on työllisyys, mutta siihen liittyviä välineitä ei olekaan heidän käytettävissään. Onko tässä mitään järkeä?

Ruotsissa käytetään termejä vård och omsorg kuvaamaan hoivaa ja hoitoa ja sitten hälso- och sjukvård kuvaamaan terveyden- ja sairaanhoitoa.

Näin tarkastellen saadaan vastaus myös siihen, mikä toimija on paras tietyn tehtävän hoitamaan ja sitten kehitetään kannusteita ja yhteistyömalleja toimijoiden välille.

Usko siihen, että ratkaisu on siirtää mahdollisimman paljon tavaraa samaan hallintoon, on kovin suomalainen. Sillä tiellä eteneminen siirtää meitä väistämättä vielä kauemmaksi Pohjoismaisesta perheestä.

”
Vai olemmeko osana
kuntien ja alueiden
itsehallintoon
perustuvia dynaamisia
Pohjoismaita?

MITÄ ILMEISIMMIN lähiaikoina kootaan parlamentaarinen ryhmä pohtimaan kuntien vastuita ja velvoitteita sekä niiden rahoitusta tilanteessa, jossa maamme on EU:n komission tarkkailussa liiallisen alijäämän ja velkaantuneisuuden johdosta.

Onko edessä jälleen uusi megauudistus Soten tapaan ja miten siinä otetaan huomioon kunnan asukkaan itsehallinto, joka on ollut hyvinvointimallin perusta kaikissa Pohjoismaissa? Kunta on lähellä ihmistä ja asukasta. Hyvinvointialueille ihminen on nykymallissa asiakas, jota pallotellaan paikasta toiseen säästöjä hakien.

PERUSTUSLAKIA TULKITAAN kohta entistäkin tiheämmin samalla kun pohditaan, mihin meillä on varaa ja millä rakenteella. Pöydällä lienee ainakin kuntarakenne, hyvinvointialueiden määrä, kuntien tehtävät ja velvoitteet.

Kun Suomessa lähdettiin tälle Pohjoismaille tutusta hyvinvointimallista erkanevalle tielle, niin paluu voi olla haastavaa, vaikkakin toivottavaa.

Jos nykyменolla mennään, niin edessä on entistäkin suurempi valtiorippuvuus ja vallan keskittäminen keskushallinnolle. Nykymeno on jo antanut osviittaa siitä, mihin se johtaa.

OLISIKO NYT VIIMEIN korkea aika käynnistää keskustelu siitä, mihin joukkoon haluamme kuulua? Olemmeko osa menneen maailman keskushallintoveitoisuutta, jossa entisten sosialistimaiden tapaan valtion ote ja vaikutus on edelleen hyvin voimakas myös ihmisten arkeen? Vai olemmeko osana kuntien ja alueiden itsehallintoon perustuvia dynaamisia Pohjoismaita?

REIJO VUORENTO
kunnallisneuvos

Shawn Huff oppi urheilu-urallaan, miten hyväkin joukkuehenki voi kadota, jos siitä ei pidä huolta.

Koripalloilija ei pelaa pelejä politiikassa

Vihreiden varapuheenjohtaja Shawn Huff etsi paikkaansa upean koripallouran jälkeen ja löysi poliittiselta kentältä ison roolin.

Teksti Jouni Lampinen **Kuvat** Sakari Röyskö

Vihreiden varapuheenjohtaja **Shawn Huff** on Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen apulaispormestari. Poliitikassa hän on mukana lasten ja nuorten takia.

– Aloin korona-aikana miettimään nuorten hyvinvointia ja kaupunginosani Vuosaaren tapahtumia. Mietin, miksi tuo asia on tällä tavalla ja miksi jokin toinen asia on noin.

Samoihin aikoihin Huff poikkesi leikkipuistossa lastensa kanssa ja mietti, minkä takia teini-ikäisetkin pyörivät siellä samaan aikaan. Hän hätkähti nuoriin liittynyttä reaktiotaan, joka on kenties keski-ikäisille tyypillinen.

– Yhtäkkiä tajusin, että eihän niillä nuorilla ole muuta paikkaa.

Huff päätti tehdä asioille jotain jatkuvan pähkäilemisen sijaan.

– Nuorille on oltava paikkoja ja tiloja, joissa olla ja viettää aikaa.

Hän halusi vaikuttaa asioihin.

Tilat mahdollistavat

Kahden lapsen isä tietää, mistä hän puhuu, kun hän puhuu hyvästä kasvuympäristöstä.

– Synnyin ja vartuin Helsingin Jakomäessä. Muistan sen huolettomuuden lapsena olemisesta. Jakomäki tuntui suljetulta ja tosi isolta tilalta. Siellä tuntui turvalliselta.

Kaupungin on hänen mukaansa järjestettävä tiloja, jotka palvelevat mahdollisimman monipuolisesti asukkaiden tarpeita.

– Voimme luoda kouluhinkin sellaisia tilaratkaisuja, jotka eivät tue pelkästään koululaisten hyvinvointia. Koulujen tilat voivat olla myös alueen yhteisiä tapaamispaikkoja.

– Taaperoiden vanhemmat tietävät, että päiväkotien pihat saattavat olla parhaita leikkipaikkoja viikonloppuisin ja iltaisin.

Toisaalta Huff muistaa, että hänen aikanaan yläkoulussa ei ollut oikein mitään paikkaa liikuntaharrastuksille välituntien aikana.

– Vaikea oli mennä pelaamaan korista ja futista. Pitää olla tilat, jotka mahdollistavat harrastamisen välitunneilla ja kouluajan jälkeen.

Yhteinen vastuu

Vuonna 1984 syntynyt Shawn Huff edusti Suomen koripallomaajoukkuetta kolmella vuosikymmenellä, noin 20 vuoden ajan.

– Urheilu-ura on opettanut, että fokus kannattaa pitää niissä asioissa, joihin voi vaikuttaa. Jos laittaa täyden fokuksen niihin asioihin, joihin voi vaikuttaa, niin muutos voi olla tosi suuri.

Esimerkiksi nuorten kohdalla aikuiset pystyvät vaikuttamaan vain rajallisesti kännyköiden kautta avautuviin asioihin.

– Mutta kuntatasolla meidän täytyy miettiä, saako laitetta käyttää kaupungin tiloissa.

Helsingin kaupungin suosituksena on, että välitunnit ovat kännykkävapaita tiloja kouluissa.

– Se on päätös, joka on tehty epätäydellisessä maailmassa.

Huff tiedostaa, että joskus on tehtävä päätöksiä, jotka eivät ole nuorten mieleen.

Nuoren etu ei ole välttämättä toimia hänen halumallaan tavalla aterioiden rytmisäätelyn tai nukkumaanmenoaikojen suhteen.

Samaan aikaan on koko ajan puntaroitava, mitä nuorilla on tästä kaikesta sanottavana.

– Nuorten pitää tulla kuulluksi. Vuorovaikutus on tärkeää, ja sen eteen tehdään paljon työtä Helsingissä. Pitää kuulla oppilaita ja vanhempia, ja seurata tutkimuksia, mikä on hyväksi nuorille.

– Tärkeintä on aikuisen vastuu nuorten hyvinvoinnista. Sitä ei voi sysätä yksin nuorille.

Isojen sijoitusten aika

Kouluruokailu alkoi toden teolla vuonna 1948, jolloin laki velvoitti kaikkia oppivelvollisuuskoulujen oppilaita saamaan ilmaisen ja lämpimän aterian.

Tämä päätös teki Suomesta ensimmäisen maan tällaisen järjestelmän kanssa.

– Otamme lounaan kouluissa ihan itsestään selvyys-tenä. Se oli iso sijoitus aikanaan.

Monille kouluruoka on erityisen tärkeä jaksamisen kannalta.

– Tiedetään, että perjantaisin ja maanantaisin kuluu eniten kouluruokaa, koska perjantaisin monet saattavat tankata viikonloppua varten ja maanantaina

”

Vuorovaikutus on tärkeää.

»

Vihreiden varapuheenjohtaja kannustaa yli puoluerajojen kaikkia vaikuttamaan, jos vähänkään haluaa vaikuttaa johonkin.

”
Ravasin tätä kaupunkia ristiin ja rastiin.

taas monella on kova nälkä. Näinä päivinä heitetään vähiten kouluruokaa pois.

Huff luottaa siihen, että joskus voidaan saada parhaiten tuloksia, kun katsotaan ihmistä laajemmasta näkökulmasta.

– Kouluruoka ei ollut suora sijoitus oppimiseen, vaan yksilön hyvinvointiin.

Huff haluaa haastaa tämän päivän päättäjiä pohtimaan, mitä voitaisiin nyt tehdä lasten ja nuorten hyväksi.

– Löytyykö meillä uskallusta ja rohkeutta vastavanhilaisiin ratkaisuihin? Nyt voidaan miettiä, mitä vastaavia sijoituksia ollaan valmiita tekemään tässä aikakaudessa koulumaailmaan.

Kaikki on todella nopeata ja reaktiivista nykymaailmassa, Huff myöntää.

Tällaisessa maailmassa tuijotetaan hänen mukaansa usein euroja ja excel-taulukoiden tavalla, joka ottaa heikommin huomioon päätösten pitkäaikaiset vaikutukset.

Silti, aikuisten on kannettava vastuu nuorten suhteen, apulaispormestari linjaa.

– Nopeasyklisessä maailmassa on oltava tahtoa tehdä pitkän linjan päätöksiä ja odottaa niitä vaikutuksia.

– Meidän on luotava lapsille sellainen maailma,

että heidän ei tarvitse keskittyä muuhun kuin lapsena olemiseen.

Kaupunginosat edellä

Helsinki on Huffille rakas kaupunki.

– Eikä vähiten siksi, että olen syntynyt ja varttunut täällä. Vietin ammattilaisena 15 vuotta ulkomailla ja tajusin, kuinka paljon rakastan mun kotimaata ja kotikaupunkia.

Huff pelasi koripalloilijana Kreikassa, Italiassa, Ranskassa ja Saksassa.

– Mulle oli ihana muuttaa takaisin Helsinkiin. Se oli mun onnenhetki.

Helsinkiläiset harvemmin sanovat olevansa helsinkiläisiä.

– Helsinkiläiset yleensä rinnastavat itsensä siihen kaupunginosaan, josta he ovat kotoisin. Täällä ollaan kaupunginosauskollisia, mikä on myös huomioitu Helsingin strategiassa. Rakennamme Helsinkiä kaupunginosat edellä.

– Kaupunginosat ovat omaleimaisia ja erilaisia alueita.

Tätä piirrettä Huff oppi arvostamaan jo nuoruudessaan todella paljon. Koillis-Helsingissä asuva Huff suuntasi usein Länsi-Helsinkiin, jossa toimii hänen kasvattajaseuransa Munkkiniemen Kisapojat.

Ja muutenkin koripallo kuljetti nuorta pelaajaa eri puolille Helsinkiä muiden paikkojen lisäksi.

– Ravasin tätä kaupunkia ristiin ja rastiin.

Ja edelleen Huff nauttii valmentajan roolissa kulmisesta eri harjoitus- ja pelipaikkoihin. Samalla hän säilyttää tuntuman tämän päivän lasten ajatuksiin.

Puolustamisen arvoista

Vihreät oli Huffille luonteva valinta aikoinaan.

– Ensinnäkin koin, että mun teemat ovat hyvin vihreät, kun mietin liikkumista ja kaupunkiliikkumista. Vihreillä on aina ollut visio, miten rakennetaan hyvää kaupunkia.

– Tulen Itä-Helsingistä, asun nykyään Vuosaarella. Lähiluonnon puolustaminen on tärkeää. Helsingissä on todella paljon metsäisiä alueita, jos Helsinkiä vertaa muihin kaupunkeihin Euroopassa. Se on puolustamisen arvoista. Sen ei tarvitse olla jättipuisto, vaan se voi olla pieni metsäalue, joka on tärkeä sen lähellä olevalle.

Huff kokee vihreät ratkaisukeskeiseksi puolueeksi. – Ratkaisuja haetaan nimenomaan yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Ratkaisuja halutaan löytää tutkitun tiedon perusteella.

– Mun selkärankana olivat ihmisoikeudet, kun valitsin vihreät. On oltava mahdollisuuksia löytää koko

”

Tajusin, kuinka paljon rakastan mun kotimaata ja kotikaupunkia.

potentiaalinsa ihmisenä, riippumatta mistä kaupunginosasta tai millaisesta perheestä tulee.

Yöunilla painoarvoa

Kun Huff lähti politiikkaan, hän asetti itselleen kriteerit, millä tavalla hän on mukana.

– En halunnut pelata mitään peliä, vaan halusin omiin arvoihin nojautuvaa päätöksentekoa. Uskallan olla eri mieltä ihmisten kanssa ja uskallan puolustaa mun arvoja.

– En lähde myymään arvojani poliittisen menestymisen takia. Jos menestystä tulee, niin se tulee pohjautumaan omiin arvoihini ja aikaansaannoksiini päättäjänä. Jos ei tule menestystä, niin sitten tämä kenttä ei ole mulle ja olen ok sen kanssa. En halunnut menettää yöunia siksi, että menestyisin politiikassa.

Politiikkaan mahtuu empatiaa, Huff näkee.

– Sille, että on kyky laittaa itsensä toisen saappaisiin. Sille, että pystyy katsomaan asioita eri kanteilta, eikä vain omaltaan tai kaltaistensa kannalta.

Nyt on tilausta ihmisistä välittävälle politiikalle, Huff lisää.

– Sillä ei varmasti myydä niin paljon otsikoita ja kerätä somereaktioita. Sellainen politiikka vaatii ehkä pitkäjänteisempää työtä. Se on se pohja, jolla mä haluan tehdä töitä.

– Mitä paremmin pystyn olemaan oma itseni, niin tiedän, että politiikankin kautta tulevat kaverit ovat oikeasti kavereitani.

Eri tapoja tehdä hyvää

Vihreiden varapuheenjohtajan mukaan politiikkaan tarvitaan erilaisia ihmisiä. Hän kannustaa nuoriakin kokeilemaan, mikä rooli voisi olla itselle sopiva.

– Silloinhan sulla on jo poliittinen teema, jos on yksikin asia, josta haluat pitää kiinni tai asia, jota haluat muuttaa ympäristössäsi. Poliitiikka on yhteisten asioiden päättämistä ja se kuuluu kaikille.

Sitten kannattaakin kokeilla, onko juuri politiikon rooli itselle sopivin.

– Vai tukitiimiläisen rooli, vai tehtävä jossain järjestössä.

Tarjolla on näkyviä rooleja ja vähemmän näkyviä rooleja. Mikä vain itselle tuntuu hyvältä.

– Maailmaa voi parantaa monella eri tavalla.

Markkaselle työrauhaa

Shawn Huff oli pitkään Suomen koripallomaajoukkueen kapteeni.

Hän sai kapteeninauhan NBA:ssakin pelanneelta **Hanno Möttölältä** vuonna 2015 ja toimi Susijengin kapteenina vuoteen 2022 asti, päättäen samalla pelaaj

SHAWN HUFF

■ Helsingin apulaispormestarina 4.10. asti (Reetta Vanhasen sijaisena).

■ Vihreiden varapuheenjohtaja

■ Entinen koripalloammattilainen

■ Asuu Helsingin Vuosaarella

■ Kahden lapsen isä

”
En halunnut
menettää
yöunia
siksi, että
menestyisin
politiikassa.

jauransa.

Huff opittiin tuntemaan johtajuudestaan myös EM- ja MM-kisoissa.

Tämä pohja on antanut hänelle paljon eväitä myös nykyhetkeen. Silloin hän oppi esimerkiksi joukkueen eri roolien merkityksen.

– Ja nämä roolit voivat muuttua. Ehkä joku kasvaa aiemmasta roolistaan ulos.

Laitahyökkääjänä ja takamiehenäkin tunnettua Huffia ei valittu kapteeniksi kaikkein parhaana pelaajana. Hän ei ollut paras. Valmentajakin teki tämän Huffille selväksi.

Henkisen johtajan rooli on eri kuin parhaan pelaajan rooli.

– En halua, että **Lauri Markkanen** huolehtii meistä kuolevaisista, miten meillä menee.

Kapteenin tehtävä on mahdollistaa osaltaan, että jokainen voi keskittyä oman ruutunsa hoitamiseen.

– Jos Lauri Markkanen ei pelaa hyvin, todennäköisesti joukkue häviää.

– Joukkueella ei ole välttämättä varaa menettää parhaan pelaajan terää lisäämällä hänen vastuutaan henkisen johtamisen vaatimuksilla.

Silti myös 198-senttisen Huffin piti osoittaa olevansa kentällä paikkansa arvoinen kapteenina.

– Mulla oli edelleen yksilön vastuu. Mun piti tehdä edelleen koreja ja puolustaa. Peliesitysten oli oltava tarvittavalla tasolla.

Kapteeni on yksi pelaajista ja hänen on tunnettava ryhmänsä.

– Kapteenin on kommunikoitava tosi paljon.

Muutos voi auttaa

Sellainen hetki muistuu Huffille erityisenä mieleen kapteenin ajoiltaan, kun hän huomasi, että joukkuehenki ei ollut yhtä hyvä kuin aiemmin.

Huff uskalsi puhua havainnostaan. Hän kävi kahdenvälisiä keskusteluja ja toimi linkkinä pelaajien ja valmennuksen välillä.

Sitten pienillä muutoksilla saatiin paljon aikaan.

– Järjestimme pari sellaista tapahtumaa enemmän, mitä pelaajat halusivat tehdä ja heitä otettiin vähän enemmän mukaan. Yhtäkkiä napattiin kiinni siitä joukkuehengestä, mikä aina oli ollut siinä.

Juuri joukkuehenki onkin siivittänyt Suomen usein voittoon ennakkoon kovemmista vastustajista.

– Joukkuehenki on kuin uisit vedessä. Jos lopetat uimisen, hukut. Sama homma on joukkuehengessä. Jos lakkaat tekemästä niitä asioita, mikä luo joukkuehenkeä, voit kadottaa sen tosi helposti.

Vaikeatkin asiat voidaan käydä läpi, kun ymmärteään yhteiset tavoitteet.

– Ja nojataan niihin. Kun puhutaan tavoitteista, palaute voi olla myös jyrkkää ja kovaa. ■

Kaupunginjohtaja Homeliuksen vaikea mediasuhde

Suomalaisten rakastama Fingerpori-sarjakuva sisältää kunnallisia ulottuvuuksia. Kaupunginjohtaja Homeliuksen komeat pulisongit ja epäonninen mediasuhde tuovat sarjakuvataiteilija Pertti Jarlalle palautetta kuntakentältä. Fingerporissa on myös kaupunginvaltuusto, jonka puoluejakauma saattaa yllättää.

Teksti Tiina Isotalus ja Jyrki Liikka

Jarla kertoo saaneensa kuntaihmisiltä ihastunutta palautetta **Aulis Homeliuksen** hahmosta tuoreessa Kuulokuvan julkaisemassa Pertti Jarlan elämä -ääniteoksessa. Teoksen äänellisissä stripeissä Fingerporin päähenkilöä **Unto Vesaa** esittää Päättävät elimet -podcastin **Jyrki Liikka**.

Juuri 20 vuotta täyttäneen Fingerporin fantasiamaailmassa vieraili alussa satunnaisesti nimetön kaupunginjohtaja, jolla oli silinterihattu.

– Ensimmäisen vuoden jälkeen syntyi Homelius, joka vastaa epämääräistä käsitystäni kunnallispolitiikasta, Jarla kertoo.

Varsinaista esikuvaa kaupunginjohtajalla ei ollut, vaikka hahmon nimi saattaa tuoda mieleen kunnanjohtaja **Maneliuksen** Nastolasta.

– En ole itse ollut mukana kunnallispolitiikassa, enkä tiedä, mitä se käytännössä on. Puolivahingossa sarjakuvaan tuli teema, jossa kaupunginjohtajaa ymmärretään väärin, sanoo Jarla.

Kyseessä on siis onnekas vahinko.

– Monet kuntaihmiset ovat todenneet, että just tällaista se on! Ei ymmärretä oikein ja koko ajan saa olla selittelemässä.

Kaupunginjohtaja harhaili sekavassa tilassa

Homelius on raikas tuulahdus 1980-luvulta. Hän saunoo ja juonii asioita herrojen kanssa. Hahmo on kuitenkin hyväntahtoinen ja haluaa tehdä vain hyvää.

Homelius näyttäytyy vanhan ajan kunnanisänä uuden ajan mediaympäristössä. Ennen vanhaan mediasyynä oli armollisempaa, mutta nyt Homeliuksen varastovierailu päättyi otsikkoon ”kaupunginjohtaja harhaili sekavassa tilassa” ja joulupukkina esiintyminen uutisoidaan otsikolla ”kaupunginjohtaja paljasti itsensä lapsille”.

Sanaleikkeihin perustuvassa huumorissa Jarla näkee rahtusen traagisuutta.

– Sarjakuvastriippien ulkopuolella voisi kuvitella, että saunaillan jälkeen olutpullo kädessään Homelius saattaa olla hetkittäin jopa masentunut. Toisaalta, sillä menee lujaa ja sillä on valtaa, mutta tuota menoa se ei voi olla onnellinen, pohtii Jarla.

Aika ei riitä politiikkaan

Fingerporin kaupunginvaltuuston paikkajakauma on seuraava: SDP 15, Vas. 1, SKP 1, KOK 9, Kesk. 102, KD 2, Vihr. 2 ja Nats. 1.

Jarlalla oli ajatus, että valtuusto voisi olla enemmistöltään kepu-lainen.

– En ole sitä kauhean paljon sen kummemmin ajatellut.

Jarlaa on vuosien saatossa pyydetty mukaan politiikkaan. Suuri salaisuus ei ole, että kyselyjä on tullut Vihreistä, sillä Jarla oli aikoinaan mukana **Pekka Haaviston** presidentinvaalikampanjassa.

– Varmaan siihen liittyen sieltä suunnalta tuli kyselyjä, joskus taisi tulla vassareiltakin. Kieltäydyin aina vetoamalla kiireisiin, sillä kuntapolitiikassa on paljon tekemistä ja perehtymistä.

Jarlan mielestä kuntapolitiikassa pitää olla sellaisia ihmisiä, jotka osaavat asiansa ja tietävät, miten päätöksiä tehdään.

– Kaikille parasta, että keskityn tekemään sarjakuvia. Ja kunhan vain muistan äänestää, se on tärkeää.

Pertti Jarlan -elämä ääniteos saatavilla Kuulokuva-palvelusta (kuulokuva.com)

Kuuntele Päättävät elimet! Löydät sen Spotifystä, Apple Podcasts -palvelusta ja muilta alustoilta. Seuraa Päättävät elimet -podcastin sisältöjä ja tekemistä myös somessa.

**Kunta
mark
kinat** 16.
|
17.9.
2026

**Tule kumppaniksi vuoden suurimpaan
julkisen sektorin tapahtumaan!**

Kuntamarkkinat on ainutlaatuinen tilaisuus organisaatioille, jotka auttavat kuntia ja hyvinvointialueita tehokkaamman toiminnan luomisessa. Tapahtuman kumppaneilla on mahdollisuus kohdata päättäjiä ja asiantuntijoita, jotka ovat kehittämässä tulevaisuuden kuntia ja hyvinvointialueita.

Vuonna 2025 tapahtumassa kävi 6 700 vierailijaa.

Lue lisää: kuntamarkkinat.fi/kumppaniksi

Tapahtuman järjestävät

KUNTA
LIITTO

HYVIL

Kuntalehti

Hiljainen tieto

Kunnan arkea eivät ohjaa pelkät viralliset päätökset, pöytäkirjat ja lakipykälät. Yhtä tärkeää on se näkymätön pääoma, jota ei kirjoiteta muistioksi: kokeneen työntekijän vinkit, konkarivaltuutetun muistot ja kahvitauolla vaihdetut kokemukset. Tätä sanotaan hiljaiseksi tiedoksi. Kun hiljainen tieto siirtyy sukupolvelta toiselle, kunta säästyy turhilta virheiltiltä. Kun se katoaa, päätöksenteon kompassi nytkähtää helposti väärään asentoon.

I Arjen asiantuntija

Liperin kunnanjohtaja Pellervo Hämäläinen, mitä hiljainen tieto merkitsee omalle kunnallesi?

– Se on kullankallista. Se on tietoa, jota ei löydy ohjekirjeistä, mutta jonka avulla hommat hoituvat.

– Kun jopa yli 40 vuoden työuran tehneitä ihmisiämme siirtyy eläkkeelle, on tehtävä kaikki mahdollinen hiljaisen tiedon jäämiseksi taloon.

Voiko hiljainen tieto olla haitallista?

– Voi. Hiljainen tieto muuttuu haitalliseksi, jos maailma ympärillämme muuttuu eikä ikivanhoja käytäntöjä koskaan kyseenalaisteta. ”Näin on aina tehty” -perustelu saattaakin olla pelkkää laiskuutta.

Miten hiljaista tietoa voisi hyödyntää nykyistäkin paremmin?

– Mentoroinnilla ja perehdytyksellä. Jos kokeneet työntekijät tai valtuutetut eivät jaa osaamistaan, se katoaa heidän mukanaan.

– Kahvipöydässä opitaan joskus enemmän kuin kokouksissa ja kursseilla.

II Juristiasiantuntija

Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professori emeritus Olli Mäenpää, onko hiljaisesta tiedosta mainintoja lainsäädännössä?

– Laki ei tunne käsitettä ”hiljainen tieto”. Rinnastaisin sen parhaisiin käytäntöihin ja osaamispääomaan, jotka olisi tärkeää

välittää myös uudelle henkilöstölle. Muun muassa palvelussuhdetta koskevat lait ja tiedonhallintalaki velvoittavat työnantajan huolehtimaan henkilöstön osaamisesta.

Voiko hiljainen tieto olla päätöksenteon perusteluna, normipohjana?

– Viranomaisen päätösten tulee edelleen perustua lakiin ja asianmukaiseen omaan valmisteluun. Hiljainen tieto ei voi niitä korvata. Se voi kuitenkin täydentää ja taustoittaa virallista aineistoa – muun muassa osoittamalla toimivia käytäntöjä ja seikkoja, jotka vaativat erityistä huomiota. *Onko tilanteita, joissa hiljainen tieto voi vaarantaa päätöksenteon laillisuuden?*

– Onhan sekin mahdollista, että hiljainen tieto johtaa harhaan. Jos asioita hoidetaan vain vanhan käytännön mukaan, voivat uusi informaatio ja tilanteiden erityispiirteet jäädä huomiotta. Hiljaistakin tietoa on arvioitava kriittisesti.

Miten kunta voi varmistaa hiljaisen tiedon siirtymisen?

– Tietoa parhaista käytännöistä ja toimivista ratkaisuista tulisi siirtää perehdytyksessä, koulutuksessa ja dokumentoinnissa. Hiljainen tieto on arvokasta, eikä se saisi jäädä vain eläkeläisten iloksi.

III Pykäläpeikon lakitärpit

Perustuslaki 2 § 3 momentti: ”Julkisen valan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava

tarkoin lakia.” (Oikeusvaltioperiaate)

Kuntalaki 37 §: Kuntastrategiassa on määriteltävä henkilöstöpolitiikan linjat – ja siihen kuuluu myös osaamisen siirtäminen. **Työsopimuslaki 2 luku 1 §:** Työntekijän on edistettävä työntekijän mahdollisuuksia kehittyä urallaan.

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijalaki 17 §: Painava viesti siitä, että työntekijän on huolehdittava viranhaltijan osaamisesta tehtävänsä hoitamisessa.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistointimintalaki 4 § ja 4a §: Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja koulutustarpeita on käsiteltävä yhteistoiminnassa.

Työturvallisuuslaki 14 §: Työntekijälle on annettava riittävä perehdytys ja opastus työhönsä.

Tiedonhallintalaki 4 § 2 mom 3-kohta: Työntekijää on koulutettava tiedonhallintaa ja asiakirjojen julkisuutta koskevista säädöksistä ja ohjeista.

IV Pykäläpeikon puujalka-aforismi

”Hiljainen tieto ei huuda – mutta sen poisalo huutaa.”

ARI MÖLSÄ

ari.molsa@oikeusjuttu.fi

Kirjoittaja on Yle Uutisten ja A-studion entinen oikeustoimittaja sekä Kuntalehden pitkäaikainen avustaja. Koulutukseltaan hän on varatuomari ja yhteiskuntatieteiden maisteri.

Pykäläpeikon isä Ari Mölsä: Lailla tätä maata hallitaan, mutta millä lailla?

Kuntalehdessä alkaa uusi kunnallista oikeuselämää valaiseva lakipalsta, Pykäläpeikko. Helppolukuinen palsta tarjoaa lukijalleen oivalluksia ja elämyksiä – usein myös huumorilla maustettuna.

Teksti Kuntalehden toimitus

Pykäläpeikon isä ja takapiru Ari Mölsä, mistä on kyse?

–Pykäläpeikko tarkastelee kuntien ympärille rakennettua normirYTEIKKÖÄ. Se tutkii kuntia juristin silmälasien läpi – joskin ne rillit ovat tahallaan vähän vinossa.

–Pykäläpeikko ihmettelee oikeuselämän pieniä ja suuria ilmiöitä uhkarohkean uteliaasti ja sormi suussa. Mitä eksoottisempi aihe, sen parempi.

Kuinka Pykäläpeikko syntyi?

–Työpöydälläni, tietokoneen vieressä, lojuu ikäloppu hiirimatto. Matossa lukee: ”Lailla tätä maata hallitaan, mutta millä lailla?”

–Paljon on tässä maassa yhä selvittettävää. Pykäläpeikko tuo lyhydylleen valoa pimeyteen.

Pykäläpeikko lienee toimittaja ja varatuomari Ari Mölsän alter ego?

–Sukulaisia ollaan, ainakin hengenheimolaisia.

Vasta nyt jälkeenpäin olen tajunnut, että koko työurani punaisena lankana on ollut juridiikan popularisoiminen, karvalakki-juridiikka.

Jokaisessa meissä asuu pieni lakimies, tai ainakin lautamies. Mikä on oikein, mikä väärin – mitä laki sanoo asiasta? (Kuva: Päivi Suikkanen)

ARI MÖLSÄ

■ Syntynyt Säynätsalon kunnassa, nykyisessä Jyväskylässä, 1959
■ Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta, pääaineena sosiaalipsykologia, 1984
■ Oikeustieteen kandidaatti, juristi, Helsingin yliopistosta, tutkielma rikosoikeudesta, 1991
■ Varatuomari, 1992
■ Yle Uutiset ja A-studio, oikeustoimittaja 1985-2023. Noin 1600 tv-uutisjuttua, 1000 radiouutisjuttua, kymmeniä A-studiojuttuja sekä lukematon määrä verkkojuttuja
■ Työelämäprofessori (Professor of Practice), Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta – ”oppituolina” Juristin mediataidot, osa-

Miten sinusta tuli oikeustoimittaja?

–Minusta piti tulla virkamies, ammattibyrokraatti. Olin jo ollut 3000 asukkaan Säynätsalon kunnan vs. kunnansihtööri ja vs. sosiaali-johtaja.

–Sitten sattuma puuttui peliin. Sosiaalihohtajan raskaan työpäivän jälkeen löhösin sohvalla ja kuuntelin matkaradiosta Ylen radiouutisten Päivän peiliä. Totesin, että tuo on hienoa, siis sinne kesätoimittajaksi! Pikkurillin lisäksi Yle vei koko ukon.

Mikä laissa, pykälissä ja juridiikassa, kiehtoo?

–Laki on poliittisten ja moraalisten tahtotilojen kiteytymä. Hyvä lakiteksti on kurinalaista ja selkeää. Sillä on oma runousoppi.

Huumori on usein mukana jutuissasi, miksi?

–Tuosta viasta syytän geenejäni. Kyseessä lienee joku karjalaisperäinen mutaatio. Vuosikymmenten kuluessa siitä tuli myös ammatitauti.

–Aika harvoin oikeuselämästä on pakko puhua otsa rutussa. Sysivakavat asiat sijoitan jutuissani rivien väliin.

aikainen tehtävä, 2018-2020

■ Oikeusministeriön auktorisoima oikeudenkäyntiavustaja (lupalakimies), 2015-
■ TV1:n Laki & Oikeus -viikoittaisohjelman journalistinen esimies ja ohjelmaidean isä, 61 x 30 minuuttia prime timessa, neljä näytäntökautta 2001-2002
■ Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, tiedottaja ja päivystävä lakimies, 1996-1997
■ Kuntalehden avustaja, 1993-
■ Juristiuutisten (ent. Lakimiesuutiset) avustaja 1984-2024
■ Kuntalehden edeltäjän, Suomen Kunnat -lehden toimittaja, 1987 ja 1992
■ Viitasaaren tuomiokunta, hovioikeudenauskultantti, notaari ja vs. kärjätuomari, 1991-1992

■ Liperin nimismiespiiri, oik.yo.

-harjoittelija, 1984
■ Säynätsalon kunta, vs. kunnansihtööri ja vs. sosiaalihohtaja, 1980-luvun alku
■ Suomen 1. oikeusalan toimittajapalkinto, myöntänyt Suomen Asianajajaliitto, 1997
■ Toimittanut ja kirjoittanut useita kirjoja, kuten: ”Kuntarakennekirja – oikeusoppineet puhuvat” (2012); ”Rakentamassa Suomea – SKF” (1997); ”Tuntematon valtionhallinto – miehet kertovat” (1994)
■ Mediataitojen opettaja ja valmentaja mm. kärjäoikeuksien laamaneille (oikeusministeriö), poliisipäällystölle (Poliisiammattikorkeakoulu) ja juristeille (Juristiliitto) eri yhteyksissä – sekä myös kunnille ja hyvinvointialueille tilauksesta

Ding Ma ja Charlene Zhang nauttivat uuden kaupungin kauneudesta. Suurkaupunkiin tottunut Charlene nautti myös hiljaisuudesta.

ESITTELYSSÄ

Kaupunginjohtaja kuin rokkitähti

No on se mahdollista, että kaupunginjohtaja otetaan vastaan kuin rokkitähti. Talvinen Savonlinna on valmis. Jännittää, kun pakkanen paukkuu. Tuleeko kukaan ottamaan vastaan uutta johtajaa. Ja juuri ennen h-hetkeä tori on täynnä.

Teksti Tiina Ojutkangas **Kuvat** Timo Seppäläinen

Savonlinnan maaliskuussa työnsä aloittava kaupunginjohtaja, toistaiseksi virallisesti vt. kaupunginjohtaja **Ding Ma** tuo tullessaan aimoannoksen energiaa ja luottamusta tulevaan. Ma ei ole mikään helppoheikki, joka yrittää pelkällä puheella muuttaa kivet kullaksi. Toisaalta maailmanlopunmeininkikään ei ketään pelasta.

Ding Ma ei aloita helpoista lähtökohdista. Edeltäjä **Janne Laine** sai potkut keväällä, kun Savonlinnan kaupunginvaltuusto äänesti luottamuksesta tai paremminkin epäluottamuksesta. Laineen valitettua hallinto-oikeuteen potkuistaan Ma valittiin loppuvuonna 2025 vt. kaupunginjohtajaksi.

Miltä nyt tuntuu, kysytään Malta hänen Savonlinnan vierailullaan.

– Oikein hyvältä. On aika paljon sulateltavaa. Olen positiivisesti tosi yllättynyt saamastani vastaanotosta valtakunnallisestikin. Antaa aika hyvän lähtökohdan, kun lähtee tekemään kehittämistoimenpiteitä ja kunnioittamaan niitä asioita, joita täällä on tehty.

Ding Ma on vilpittömän hämmästynyt huomiosta.

– Osittain ajattelen, että ei ole niin mediaseksikäs juttu tällainen kunnanjohtajavalinta. Valtakunnallinen kiinnostus on yllättänyt. Ja erityisesti se, miten ihmiset ovat itse ottaneet yhteyttä ja kertoneet, että heillä on sukua Savonlinnassa ja voidaanko käydä kesällä torikahvilla.

Uusi aika

Selvästikin Ma pitää vahvuutena sitä, että muualla asuvat savonlinnalaiset iloitsevat juuristaan. Paikan päällä Savonlinnassa ollaan valmiita muutokseenkin.

– On haluttu muutosta. On uusi valtuusto ja on aika paljon ensikertalaisia. On lähdetty vaikuttajan tielle ja haluttu myös muutoksia.

Ding Ma ei itsekään pidä itseään tyypillisenä kaupunginjohtajana. Eikä nyt viitata siihen, että hän on Suomen ainut kaupunginjohtaja, joka puhuu äidin-kielenään myös kiinaa.

– Kuvaisin itseäni epätyypilliseksi kaupunginjohtajaksi, jos katsoo profiilia. Ykköshenkilöksi valitaan sellainen, joka pystyy vahvistamaan elinvoimaa, arvioi Lappeenrannan elinvoimajohtajan tehtävästä Savonlinnaan siirtyvä Ma.

Suomen kuntajohtajakentässä Ding Man tausta on epätavallinen. Kiinassa syntynyt Ma muutti vanhempien Suomeen ollessaan 4-vuotias, äiti tuli opiskelamaan Åbo Akademiin Turkuun. 6-vuotiaana Ding lähetettiin sisäoppilaitokseen Kiinaan ja viiden vuoden kuluttua siitä hän aloitti koulunsa Turussa. Maisteritutkintonsa hän on suorittanut Aalto-yliopistossa.

– Suomen kuntajohtajakentässä Ding Man tausta on epätavallinen. Kiinassa syntynyt Ma muutti vanhempien Suomeen ollessaan 4-vuotias, äiti tuli opiskelamaan Åbo Akademiin Turkuun. 6-vuotiaana Ding lähetettiin sisäoppilaitokseen Kiinaan ja viiden vuoden kuluttua siitä hän aloitti koulunsa Turussa. Maisteritutkintonsa hän on suorittanut Aalto-yliopistossa.

Avoin ja aktiivinen

Mutta minkälainen kaupunginjohtaja 37-vuotiaasta Masta tulee?

– Ainakin erittäin helposti lähestyttävä, ja haluan ylipäättään tuoda uskoa tulevaisuuteen. Se voi lähteä yksittäisen henkilön perusvireestä, mutta myös ajatusmaailmasta, asennemuutoksesta. Pohditaan (tulevaisuutta) mahdollisuuksien kautta.

Ding Ma on käynyt puolisonsa Charlenen kanssa Savonlinnassa useita kertoja ennen töiden aloittamista. Osa reissuista on johtunut siitä, että perheelle on etsitty asuntoa ja 3-vuotiaalle Oliverille päiväkotia. Ma on ottanut jo ennen virallista aloitusta aktiivisen roolin.

– Haluan olla aktiivinen viestijä, hyvin avoin, luoda luottamuksellista suhdetta omaan henkilökuntaan, luottamushenkilöihin ja asukkaisiin. Jos ja kun on perusluottamusta, kaikista asioista voidaan keskustella ja löytää kompromisseja.

Tuleva kaupunginjohtaja pohtii omia viestinnän keinojaan. Yksi keino ei riitä.

– Olen ollut aika aktiivinen omassa somessa. Jos halutaan vaikuttaa lasten ja nuorten asioihin, pitää olla niissä kanavissa, joissa nuoret ovat.

Man mielestä ihmisiä on tavattava myös kasvokkain ”turuilla ja toreilla”.

– Joskus ajatellaan, että on vain virallinen reitti, jonka kautta saa asiat eteenpäin.

”
Olen positiivisesti tosi yllättynyt saamastani vastaanotosta.”

Yksimielinen valinta

Ding Ma valittiin Savonlinnan kaupunginjohtajaksi loppuvuonna hyvin yksimielisesti. Viranhaltijajohdon ja luottamushenkilöiden työnjako ja suhde onkin olennaisen tärkeää ja lähtökohdat ovat nyt hyvät.

– Haastattelutilaisuudet, joissa on ollut laaja edustus eri valtuustoryhmistä, ovat antaneet hyvän kuvan siitä, miten yhteistyöhaluisia ja -kykyisiä meidän päättäjät on. Myös luottamushenkilöiden keskinäistä keskustelua pitäisi lisätä. Aika perinteinenkin tapa luoda tiimihenkeä ovat yhteiset seminaarimatkat verrokki-kaupunkeihin.

Man mielestä vaikkapa Kuntamarkkinat on luonteva tilaisuus myös yhteiselle tiimiytymiselle.

– Tarvitaan tila ja mielentila että pystyy käymään keskusteluita.

Vahvuudet ensin

Millaisia aitoja mahdollisuuksia Savonlinnan kokoisella kaupungilla tai Savonlinnalla on elinvoiman näkökulmasta?

– Matkailu ja kulttuuri, elämystalous on sellainen, jossa meillä on potentiaalia. Se potentiaali tulee siitä, miten saadaan Saimaa-yhteistyö tiivistettyä ja sitä kautta luotua myös ympärivuotisuutta ja elämyspaketteja talveksi.

Matkailuun Ding Malla on paljon ideoita, mutta yksi asia, josta hän tässä vaiheessa haluaa muistuttaa, on palveluketju.

– Matkailija pääsee Saimaan ääreen, mutta pääseekö Saimaalle. Voi ajatella tiettyä tematiikkaa esimerkiksi kalastusmatkailua. Saatto vo okrattua veneen, saatto oppaan.

Ma muistuttaa, että olemassa oleva vahvuus on myös kaupungissa oleva perusteellisuus. Hän luottaa lisäksi koulutuksen vahvuuksiin. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu toimii myös Savonlinnassa. Ammatillista koulutusta tarjoaa Samiedu. Koulutus-tarjonnan laajentaminen toisi elinvoimaa.

– Myös koulutustarjonnan syventäminen on vaihtoehto.

Ma pitää mahdollisuutena vaikkapa yhteistyötä yliopiston kanssa lahjoitusprofessorin kautta.

– Voi olla hyväksi todettu tapa, varsinkin jos se vastaa paikallisten yritysten tai työelämän tarpeita.

Asukasluku mietityttää

Ding Ma sanoo olevansa varsin huolissaan Savonlinnan väestökehityksestä. Asukkaita on noin 31 000. Se ei auta, että kyse on valtakunnallisesta ilmiöstä: kuoleisuus on suurempi kuin syntyvyys.

– Tarvitaan positiivista maahanmuuttoa, mutta tarvitaan myös sitä, että meillä on niin hyvät palvelut ja lisätyöpaikkoja, että nykyiset asukkaat voivat pysyä alueella. Mahdollisuuksien mukaan houkutellaan lapsiperheitä.

Yli 55-vuotiaiden ryhmässä Savonlinnassa on muuttovoittoa.

– Kun on työelämässä sellaisessa tilanteessa, että

voi tehdä itsenäisesti enemmän päätöksiä ja valintoja, alkaa kotiseutu taas kiinnostamaan. Mutta toisaalta tulija voi olla ihan vieras. Halutaan pk-seudulta muuttaa Savonlinnaan.

Toisen polven muuttajana Ding Malla on perspektiiviä myös maahanmuuttoon. Tosin itse hän oli pieni lapsi muuttaessaan.

– Tilastollisesti se (maahanmuutto) on hyvä asia, mutta meidän täytyy katsoa tilastoa pintaa syvemmälle: miten he ovat kotoutuneet aidosti, miten ovat integroituneet alueelle ja yhteiskuntaan, ovatko löytäneet työpaikan, ovatko pystyneet löytämään omaa koulutusta vastaavan työpaikan. Lisää asukkaita halutaan, hymyilee Ma.

Ding Ma löytää myönteisiä puolia kaupungin seniorikansalaisista ja uusista muuttajista.

– He ovat ihmisryhmä, jolla on täysi vapaus tehdä päätöksiä omasta elämästä. Ei tarvitse mennä lasten tai työelämän mukaan. Ihan hyvä trendi meillä ja iso potentiaali.

Ma muistuttaa, että juuri nämä hiukan iäkkäämmät asukkaat ovat suurimpia kulttuurin ja palveluiden käyttäjiä.

Olenko tervetullut

Ding Ma on päässyt osallistumaan suomalaiseen rasismikeskusteluun. Hän tietää, miltä se tuntuu, kun ihmiset kohtaavat arjessaan rasismia. Tuleva kaupunginjohtaja tunnistaa myös sen, miltä käytännössä tuntuu yrittää selviytyä uutena suomalaisena.

– Jo ihan siinä, kun seuraan Charlenen asioita. Jos hänen täytyy itse hoitaa jotain asioita, mistä saa tietoa, mistä saa ajantasaista tietoa englanniksi.

Ma pohtii muun muassa sitä, onko asiat hoidettu mahdollisimman sujuvalla tavalla lähtien palvelukielestä.

– Osittain se heijastuu siihen, miten tervetulleeksi ihmiset tuntevat itsensä. En tarkoita sitä, että Suomessa pitää pystyä elämään vain englanniksi, mutta että pääsee askel kerrallaan syvemmälle yhteiskuntaan.

Ma sanoo, että yksittäiset rasismi-ilmiöt luovat särön maakuvaan ja maineeseen.

– Meillä on kuitenkin niin paljon positiivista, ihmisiä, joilla on hyväntahtoisuutta. Toivon, että ne kokemukset vahvistuu kaikilla ulkomaalaisilla. Että olen saanut myös näin hyvää kohtelua Suomessa.

Ding Ma saapui nelivuotiaana Suomeen, mutta palasi vielä Kiinaan kouluun viideksi vuodeksi.

– Kiina on toinen kotimaan kieli minulle. On ollut valtava etu, että osaan kiinaa. Osaan kahta maailman vaikeinta kieltä, kertoo nuorena myös tulkkausta tehnyt Ma.

Puoliso Charlene Zhang on asunut Suomessa vasta neljä kuukautta. Perheen lapsi Oliver on asunut Lappeenrannassa isänsä kanssa. Kansainvälistä uraa autoteollisuudessa tehnyt Charlene pendelöi Berliinin ja Lappeenrannan väliä.

Tokiossa, Pekingissä, Tukholmassa ja viimeksi

DING MA

■ Savonlinnan kaupunginjohtaja 1.3.2026 -

■ Kauppatieteiden maisteri

■ Työkokemus Lappeenrannan elinkeinojohtajana

■ Viisi vuotta Kiinassa Finpro Pekingissä, Suomen Shanghai pääkonsulaatissa ja Tencentillä

■ Perheeseen kuuluvat vaimo Charlene ja 3-vuotias Oliver ja brittiläinen lyhytkarva Dora-kissa

■ Harrastaa urheilua

Savonlinnan kaupunginjohtajana maaliskuussa aloittava Ding Ma haluaa kehittää mahdollisuuksien kautta.

Saksassa asunut teollinen suunnittelija teki uran kannalta uhrauksen ja muutti Suomeen. Vuonna 2020 seurustelun aloittanut pari aloittaa nyt uuden elämänvaiheen.

– Ollaan molemmat odottavaisia, koska tämä on meidän yhteinen kokemus. Aikaisemmin minä kävin Berliinissä tai hän tuli Lappeenrantaan. Toisella on ollut kotikenttäetu. Tämä on jaettu kokemus.

Kuntien erilaisuudesta

Millaisia odotuksia Malla on valtion suuntaan? Kuinka suomalaisia kuntia pitäisi tukea?

– Kun on niin pitkään väännetty Itä-Suomen ohjelmasta ja erityislähettiläs **Harri Broman** on viemässä asioita eteenpäin, toivon aidosti, että valtiolta löytyisi instrumentti, joka huomioisi itäisen Suomen.

Yksi konkreettinen toivomus on esimerkiksi lento-liikenteen tukeminen 100-prosenttisesti. Tällä hetkellä lähin kaupunki osallistuu kustannuksiin toisin kuin useimmilla maakuntakentillä.

– Täältä pitäisi päästä paikkoihin; se on perusedellytys.

Ma toivoo valtion mahdollistavan, että eri puolilla Suomea olisi edes hitusen tasavertaisemmat edelly-

tykset lähteä kehittämään.

– Edunvalvonta on aika iso osa kaupunginjohtajan työtä. Tämä on asia, joka täytyy sopia oman esimiehen eli kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja johtoryhmän kanssa. Kaupunginjohtajan keskeisimpiä tehtäviä on strategisen kehittämisen vision luonti, edunvalvonta, sidosryhmätyö. Ei niinkään paneutua yksittäisen konsernihallinnon toimialan johtamiseen. Toimialoilla on omat johtajat.

Ding Man mukaan tarvitaan ymmärrystä siitä, mihin tarvitaan kaupunginjohtajaa, mitkä ovat kaupunginjohtajan tehtävät, mitkä ovat johtoryhmän jäsenten tehtävät.

– Tarkoittaa paljon jalkatyötä.

Työ on keskeinen osa tulevan kaupunginjohtajan elämää, mutta muutakin siihen mahtuu. Keskeistä on perhe ja erityisesti lapsi.

– Vapaa-aikana ollaan paljon kotona, mennään Oliverin ehdoilla. Ohjelmassa on tähänkin asti ollut leikkipuistoa ja muskaria.

Kuntosalilla käyntiä harrastava pariskunta on löytänyt jo tiensä paikallisen urheilun pariin.

– Kuntosalikortti on ostettu. ■

”Elämässäni on kolme tärkeää kaupunkia”

Kuntalehden sarjassa ”Viisi kysymystä” tunnetut suomalaiset kertovat itselleen tärkeistä paikkakunnista, kunnista ja kylistä. Näyttelijä ja käsikirjoittaja Mari Perankosken elämässä on kolme aivan erityistä kaupunkia, joiden välillä hän jakaa aikansa.

Teksti Vuokko Viljakka **Kuva** Timo Seppäläinen

❶ *Mitkä ovat sinulle rakkaimmat kylät ja kaupungit ja miksi?*

– Helppo vastaus: Varkaus, Helsinki ja Lappeenranta. Olen syntynyt Varkaudessa, ja nyt vietän taas töidenkin takia entistä enemmän aikaa siellä, ohjaan näet Varkauden Teatteriin kirjoittamani näytelmää. Lukuharjoitukset alkavat pian ja syksyllä on ensi-ilta. Meillä on Varkaudessa myös mökki, missä olemme aina koko kesän.

– Kovameno-osuuskuntamme osti toissa vuonna Varkaudesta vanhan puutalon, Tyyskän. Tyyskän kulttuurikortteli ja siihen liittyvät Pirtinvirran puistojuhlat taas elokuussa sitovat minua entistä tiukemmin Varkauteen.

– Olen keikkabussin tuoma lappeenrantalainen. Olemme keikkailleet yhdessä puolisoni (muusikko Jouni Hynynen) kanssa jo 13 vuotta, ja siitä 11 vuotta Jounin kotikaupungissa Lappeenrannassa. Olen siellä kirjoilla. Toinen asuntomme on edelleen Helsingissä, yhdessä elämäni tärkeässä paikassa.

❷ *Mihin paikkakuntaan sinulla on jotenkin erityisen suhde ja miksi?*

– Taas on helppo vastata: Varkauteen, Lappeenrantaan ja Helsinkiin. Hauska ajatella, millainen hätä minulla oli päästä 19-vuotiaana heti ylioppilaskirjoitusten jälkeen Varkaudesta pois. Nyt vanhoilla päivillä kaipaen sinne.

– Muistan, kuinka ajoin itse pakettiautolla muutokuormani Helsinkiin 1989. Minusta piti tulla toimittaja, ja päädyin Hesariin. Glamour tosin loppui lyhyeen, sillä työpaikkani oli Hesarin laskutus- ja reskontraosastolla. Olin ollut jo kaksi aiempaa kesää kesätöissä Helsingissä porrassiivoojana, Stokkalla ja piikomassa, joten kaupunki ei ollut ihan uutta minulle. Elämäni Helsingissä tuli Q-teatteri ja teaterikorkeakoulu. Kaikki alkoi sieltä.

– Kun Jouni vei minut ensimmäisen kerran Lappeenrantaan, en ollut koskaan ennen käynyt siellä. Olin ihan fiilikissä varsinkin satamasta. Siellä oli ja on yhä Armada-laivakin, mikä on rakennettu Varkaudessa. Keskikokoisen kaupungin tyttönä tykkään, kun

kaikki on Lappeenrannassa lähellä ja toimii.

Olen iloinen Lappeenrannan hienosta kaupunkikulttuurista ja meidän Tyyskästä Varkaudessa. Nehän alkavat olla jo ihan pikku-Berliineitä.

❸ *Mikä paikka on tehnyt sinuun aivan erityisen vaikutuksen ja miten?*

– Tämä on jo toistoa eli Varkaus, Helsinki ja Lappeenranta. Helsinki teki minuun nuorena suuren vaikutuksen, erityisesti Suomenlinna, missä olin paljon kesäteatterin merkissä. Lappeenrannassa vaikutuin aivan erityisesti satamasta. Siellä on myös upea laavu, mihin viemme aina vieraamme.

– Varkaudessa minuun on tehnyt vaikutuksen Kämärin koskipuisto. Kävin siellä nuorena punkkarina irokeesi päässä pussikaljoittelemassa, nyt ulkoilen sen upeilla reiteillä tarralengkareissa. Olen koskipuistosta kovin ylpeä, sometan siitä paljon ja sanon aina kaikille, että elkee vaan ajako sen ohi. Koskipuisto on kätevästi valtatie 23:n varrella. Olen yrittänyt sanoa, että sinne pitäisi saada kunnon kyltit.

❹ *Millainen on unelmiesi kylä tai kaupunki?*

– Unelmieni paikka on jotain sellaista, missä muualta tullut nuori voisi kokea innoissaan uutta kaupunkikulttuuria kuten koin aikoinaan itsekkin Helsingissä. Unelmieni kaupungissa metsä ja ulkoilumaastot olisivat lähellä niin, että kotiovelta pääsisi suoraan juoksemaan tai hiihtämään.

❺ *Mikä tekee jonkin kylän tai paikan kiinnostavaksi?*

– Olen boheemi. Minua naurattavat ja kiinnostavat kaikki erikoiset ja kummalliset asiat. Varkaudessa selainen on esimerkiksi jokakesäiset Lypsyjakkaranheiton SM-kisat, missä olen usein ollut mukana.

– Kaikki, mikä kuulostaa tyhmältä, kiinnostaa minua niin, että se pitäisi nähdä ja kokea. Minua kiinnostavassa paikassa on myös yleisiä saunoja ja mahdollisuus pulahtaa talvella saunasta avantoon. Myös hyvät keilaus- ja sulkapallopaikat kiinnostavat, koska harrastan niitä.

Mari Perankoski kuvattiin Lappeenrannassa, mutta olisi voitu yhtä hyvin kuvata myös Varkaudessa tai Helsingissä.

”

Olen iloinen Lappeenrannan hienosta kaupunkikulttuurista ja meidän Tyyskästä Varkaudessa.

MARI HYNYNEN O.S. PERANKOSKI

■ Näyttelijä ja käsikirjoittaja

■ Syntynyt 1970

■ Näytellyt lukuisissa televisiosarjoissa, Q-teatterissa, Suomen Kansallisteatterissa ja Ryhmäteatterissa. Kilpaili poikansa Joel Volasen kanssa uusimmassa Amazing Race -sarjassa.

Ampumahiihto on Kontiolahdella yhteinen juttu

Kontiolahden kunta saa näkyvyyttä ja aluetalous vahvistuu. Ampumahiihdon maailmancupin osakilpailu on suurtapahtuma, joka luo elinvoimaa

Teksti Jukka Ahdelma **Kuvat** Timo Seppäläinen

Tapahtumajohtaja Sami Leinonen, maakuntaliiton yhteysjohtaja Jarno Turunen ja kunnanjohtaja Jari Tuononen odottavat kisojen starttia Kontiolahden ampumahiihtostadionilla.

Urheilua seuraavalle suomalaiselle ampumahiihto on yhtä kuin Kontiolahti.

– Totta. Mistä muusta meidät tunnetaan kuin ampumahiihdosta, sanoo Kontiolahden kunnanjohtaja **Jari Tuononen**.

Talvilaji on 15 000 asukkaan Pohjois-Karjalan kunnalle milteipä kaikki kaikessa. Kyse on tunnettavuuden lisäksi matkailullisesta kärjestä, elinvoimasta ja myös kunnan oman väen liikkumisesta ja kansanterveydestä.

Ampumahiihto tuo kunnalle näkyvyyttä. Maaliskuun alussa Kontiolahden ampumahiihtostadionilla käydään maailmancupin kisaviikonvaihe ja sama tapahtuma ensi syksynä uudelleen. Osakilpailu on lajille iso tapahtuma, mutta tavoitteena on vieläkin mittavampi saalis.

– Kontiolahdelle haetaan vuoden 2031 MM-kisoja. Niiden aluetaloudellinen vaikutus ja kansainvälinen huomio on jo moninkertainen, sanoo Tuononen.

MM-kisahaun takana ovat Suomen ampumahiihtoliitto ja kisajärjestäjänä OC Kontiolahti. Yhteistyötä tekevät kunta, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Joensuun kaupunki.

Maailmancupin viikonvaihe tuo kuntaan melkoisen sirkuksen, jossa järjestäjien ja kilpailijoiden määrä liikkuu tuhannen hengen tienoilla.

Urheilijoita on noin 200 ja heidän tukijoukkojaan saman verran. Kansainvälinen ampumahiihtoliitto tuo paikakunnalle noin sata henkeä. Mediaväkeä on noin 200 henkeä.

– Siihen päälle vielä talkoolaiset, joita on viitisensataa, sekä tietysti yleisö. Luvuista voi arvioida vaikkapa majoitusvuorokausien määrää viikon kestävä tapahtumarupeaman aikana, sanoo Tuononen.

Kontiolahti sijaitsee Kuutostien varressa maakuntakeskus Joensuun naapurina. Kunnan keskustaa tapahtuma ei kovin laajasti ruuhkauta, sillä ampumahiihtostadion sijaitsee keskustaaajan ja Joensuun puolivälissä. Keskustassa on vain tutut arkiset palvelut.

Iso hyötyjä on Joensuun kaupunki, jonka hotellit ovat täynnä kisojen aikana. Majoituspalvelujen kysyntä yltää Kolille ja Nurmeksien Bomban kaltaisille matkailualueille saakka.

Iso talousvaikutus

Tuononen pitää selvänä, että tällainen tapahtuma kunnassa tarvitaan.

– Kontiolahti, Pohjois-Karjala ja koko Suomi tarvitsevat kansainvälisiä suurtapahtumia. Olisi paha skenaario, jos tätä ei olisi.

Kisaviikon aluetaloudellinen vaikutus on merkittävä. Tuononen sekä myös Pohjois-Karjalan maakuntaliiton yhteysjohtaja **Jarno Turunen** ja kisatapahtuman pääsihteeri **Jarno Lautamatti** las-

kevat, että rahaa liikkuu talousalueella tapahtuman vuoksi 4-5 miljoonaa euroa.

Kunta on myös valmis sijoittamaan tapahtuman eteen. Tuononen myöntää, että ampumahiihtoon osoitettavista taloudellisista satsauksista käydään keskustelua, mutta enemmistö sekä kuntalaisista että poliittisista päättäjistä on investointien puolesta.

Suurin viime aikojen investointi oli ampumahiihtostadionin valaistuksen uusiminen viime vuonna. Kaikkiaan 1,5 miljoonan euron hankkeeseen tuli

valtiolta tukea miljoona euroa.

Kontiolahti on kaikin puolin liikuntahenkinen. Kunta palkittiin vuoden 2023 Urheilugaalassa Vuoden liikkuvimpana kuntana.

Kunta omistaa hiihtostadionin maat sekä rakennukset pääosin. Osa latuverkosta kulkee Metsähallituksen mailla. Rahaa kunta ohjaa myös ensilumenladun ylläpitoon. Lokakuussa avattava ensilumenlatu on suosittu liikuntapaikka ja tuo ampumahiihtäjille hyvät harjoittelumahdollisuudet.

– Lumenteko ei ole kallista, mutta sen levittäminen latupohjalle maksaa. Tykkilunta tarvitaan tällaisina ilmastomuutoksen aikoina. On toki muistettava, että hiihtoladut ovat myös kuntalaisten käytössä, sanoo Tuononen.

”
Mistä muusta meidät tunnetaan kuin ampumahiihdosta.

Kontiolahden kunnanjohtaja Jari Tuononen on tyytyväinen, kun ampumahiihto tuo porukkaa kunnan alueelle ja laajemmallekin.

Kuntakin erottuu

Kunta itse on kunnossa ja erottuu itäsuomalaisessa kuntakentässä. Tuononen on tyytyväinen.

– Meillä on Pohjois-Karjalan nuorin, tervein ja koulutetuin väestö. On lapsiperheitä, ja syntyvyys ylittää kuolleisuuden.

Osasyy on maakuntakeskus Joensuun läheisyys, mutta kunnassa on myös itse tehty oikeita asioita, muun muassa sijoittamalla maapolitiikkaan ja kaa-voitukseen sekä kouluoloihin.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto puolestaan on osaltaan tukemassa Kontiolahden strategiaa. Maakuntaliitto on asettanut yhdeksi kärkihankkeeksi ampumahiihdon vuoden 2031 MM-kisojen hakemisen.

Suoraa rahoitusta maakunnan liitto ei kisatapah- tumille ohjaa, mutta järjestelyt ovat saaneet Euroopan unionin alueke- hitysrahoitusta sekä tukea muun muassa elinkeinoyhtiön hankkee- seen, joka edistää tapahtumamat- kailun myyntityötä.

Tapahtuman myötä talous- alueelle on muodostunut kuin lajiklusteri. Joensuu profiloituu opiskelija- ja urheilijakaupunkina. Iso osa hiihtomaajoukkueen urhei- lijoista asuu Joensuun seudulla.

–Jos tällaista tapahtumaa ei olisi, maakunnan matkailutulo olisi olennaisesti heikompi. Kyse ei kuitenkaan ole vain yhdestä kisatapah- tumasta. Talousalueelle on syntynyt tavallaan valmennuskes- kus, jossa nuori voi opiskella yliopistossa, ammatti- korkeakoulussa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä samaan aikaan harjoitella, ja sitten aikanaan sijoittua seudulle, sanoo Jarno Turunen.

Tulkaa paikalle!

Lajin maailmancupin osakilpailu on Kontiolahdella ja maakunnassa monen toimijan yhteinen ponnistus. Päävastuun kantaa Kontiolahden Urheilijat seurana. Kolmikantasopimuksessa mukana ovat sekä kansain- välisen että Suomen lajiliitot.

Tapahtuman budjetti liikkuu kahden miljoonan euron tienoilla. Osa tästä on läpikulkueriä. Tapah- tuma ostaa paikallisia palveluja noin 200 toimijalta ja tekee yhteistyötä seurojen ja yhdistysten sekä muun muassa ammattioppilaitoksen kanssa. Opiskelijat ovat eri tehtävissä työssäoppimisessa.

Talkoolaisia tulee tapahtumaan omalta alueelta, muualta maasta ja myös ulkomailta. Lautamatti sanoo, että sitoutuneita vielä riittää, mutta nykymaa- ilmassa noin 500 hengen kokoaminen on muodostu- massa tietylnlaiseksi haasteeksi.

– Osaamista alueella tällaiseen tapahtumaan on. Tänä vuonna Kontiolahdella on itse asiassa kahdet kisat. Maaliskuun jälkeen marraskuun kilpailun val- mistelut alkavat jo huhtikuussa.

Kisajärjestäjät toivovat, että myös yleisö löytäisi paikalle. Turunen tuumii, että kisa- henkeä pitäisi nostattaa vähän kar- nevaalimeiningiksi, eli yleisö tulisi paikalle pitemmäksikin aikaa kuin vain viikonloppuna yhden kerran katsomoon.

Yleisöä on viime vuosina karsinut hieman vaisu menestys **Kaisa Mäkä- räisen** tähtiaikojen jälkeen sekä koronapandemia ja itärajan tilanne. Takavuosien yli kymmenentuhannen kisaturistin päiväkävijän määrään ei oikein uskota, mutta Lautamatti tuu- mii, että nyt kun suomalainen ampumahiihto menes- tyy, lajin vetovoima on kasvussa. Kevään hangille odotellaan päivittäin 4000-5000 kisavierasta.

Kontiolahden tapahtuma on vain hieman talvio- lypialaisten jälkeen, joten Kontiolahdella nähdään lajin huippunimiä. Kisajärjestäjät ovat myös varau- tuneet fanitukseen. Kilpailijat tuodaan lähemmäs yleisöä Fan Zone-alueelle selfien ja nimmareiden saamiseksi.

– Muutenkin luotamme tapahtumaan. Taloudelliset edellytykset ovat olemassa niin, että voidaan turvata jatkuvuus ja uusien kisatapah- tumien järjestäminen, sanoo Lautamatti. ■

”
Hiihtoladut ovat myös kuntalaisten käytössä.

Minne viranomaispostit menevät jatkossa?

Keväällä 2026 voimaan tuleva lakihanke muuttaa viranomaisasiointia sähköiseksi. Kuntaliiton juristi Kirsi Lamberg pohtii, miten kansalaisten oikeusturva voidaan säilyttää erilaiset digitaidot huomioiden, ja mitä muutos vaatii viranomaisilta.

Hallitusohjelman mukaan Suomi siirtyy asteittain pitämään digitaalisia palveluita esisijaisena kanavana asioida viranomais- ten kanssa.

Osana tavoitetta kansalaiset saavat jatkossa viranomaisten lähettämät tie- doksiannot ensisijaisesti sähköisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kansalaisten postilaatikkoihin tai oviluuk- kuihin kopsahtaa entistä vähemmän viran- omaisten paperipostia.

PÄÄTÖSTEN TIEDOKSIANTO on viranomaisten näkökulmasta merkittävä osa hallinnol- lista prosessia. Päätöksen tiedoksiannosta alkaa myös muutoksenhakuajan laskemi- nen ja tiedoksianto on päätöksen lainvoi- maisuuden edellytys.

Viranomaisten tiedoksiannot liittyvät lukuisiin arkisiin asioihin. Ne koskevat kan- salaisen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja. Mikäli viranomaisen lähettämä posti ei saa- vuta kansalaista tai viestit jäävät avaamatta, voi oikeuksiaan menettää.

Piilekö muutoksessa riski, että kutsu lonkkaleikkaukseen ei tavoita potilasta? Menettääkö huoltaja mahdollisuuden hakea muutosta lapsensa varhaiskasva- tusta koskevaan päätökseen, jos saapu- nutta viranomaispostia ei huomaa? Tai menettääkö kuntalainen mahdollisuuden vaikuttaa lähialueen rakentamiseen, koska naapurin kuulemista koskeva asiakirja ei tavoita häntä?

OIKEUDENMENETYKSEN VÄLTÄMISEKSI keväällä 2026 voimaan tulevan lain toimeenpa- noon vaaditaan valveutuneisuutta kaikilta viranomaisilta, myös kunnilta. Keskiössä

ovat lain tehokas käyttöönnotto ja tiedot- taminen. Myös kansalaisilta vaaditaan valppautta muutoksen keskellä.

Vaikka digipalveluiden käyttövelvoite on ollut kunnilla ja muilla viranomaisilla jo kymmenen vuotta, ei viranomaisen kir- jeitä ja päätöksiä ole voinut lähettää kan- salaisille ilman heidän suostumustaan. Suostumuksella on pyritty turvamaan, että kansalainen itse vastaa siitä, että hän valveutuneesti seuraa sähköisesti saapuvia tiedoksiantoja.

”
Valtion taloudellista tukea muutoksen integroimiseksi ei ole tulossa.

Jatkossa viestit tulevat sähköiseen Suomi. fi-postilaatikkoon, mikäli vastaanottaja käyttää viranomaisen sähköisiä palveluita. Paperiposti säilyy vaihtoehtona niille, jotka eivät käytä sähköisiä palveluita.

KANSALAISTEN KYVYKKYYDET käyttää digita- lisia palveluita ovat erilaisia. Palveluiden sähköistyttyä myös tietoturva, tietosuoja

ja valveutuneisuus esimerkiksi huijaus- viesteistä korostuvat. Jokaisen kyvykkyys hoitaa omia asioitaan vaihtelee sairastu- misen ja ikääntymisen myötä. Osaamisen lisäksi käyttöönnotto vaatii laitteita, joilla kirjautua sähköisiin palveluihin.

Hölmöläisen peittona voidaan pitää sitä, että hallitus on samanaikaisesti lak- kauttanut julkishallinnon kanssa asioin- nissa auttaneen Kansalaisneuvonnan sekä vähentänyt kansalaisjärjestöille suunnatta- vaa avustusta, jolla on järjestetty digitukea. Valtion taloudellista tukea muutoksen inte- groimiseksi ei ole tulossa.

KUNNAT ovat hyvin erilaisessa asemassa sen suhteen, miten sähköiset tukipalvelut on kunnassa otettu käyttöön. On riski, että varsinkin lain toimeenpanon ensi- vaiheessa syntyy oikeudenmenetyksiä ja kansalaisten oikeusturva vaarantuu. Tärkeät viestit jäävät lukematta tai ne eivät tavoita asianosaista.

Toisaalta hallitulla muutoksen läpivien- nillä voidaan parantaa kansalaisten oike- usturvaa nykyisestä.

Sähköinen tiedoksianto voi olla pape- ripostia nopeampi ja luotettavampi tapa tavoittaa henkilö. Tämä vaatii kuitenkin viranomaisilta ymmärrystä, miten muutos vaikuttaa sen omiin hallinnon prosesseihin ja järjestelmiin.

Tarvitaan myös muutosjohtamista sekä teknistä osaamista järjestelmien integroi- miseksi

Kirsi Lamberg
Kirjoittaja on Kuntaliiton juristi

The Kokousmatka

**Kun haluat, että mieleen jää
muutakin kuin muistiinpanot.**

Täyden palvelun tapahtumatalo
tarjoaa elämyksiä, ohjelmaa, viihdettä
ja Itämeren parasta ruokaa.

Nähdään Punaisilla laivoilla!

Varaa kokousmatka:
puh. 0800 412 412
ryhma@vikingline.com

VIKING LINE

KOKOUS- JA RYHMÄMATKAT